



ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

ΕΤΟΣ Δ'.
ΑΡΙΘ. 40

Ἐκ Πειραιῆ Ἀθηνῶν
1886

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
Δ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΧΙΛΛΕΡΟΥ
ΔΟΝ ΚΑΡΟΛΟΣ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΝ ΕΚ ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ

ΥΠΟ

Γ. Κ. ΣΤΡΑΤΗΓΗ

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΩΗ

(Συνέχεια προηγουμ. φύλλου).

ΗΓΕΜΟΝΙΣ καὶ μετ' οὐ πολὺ ὁ ΔΟΝ ΚΑΡΟΛΟΣ.

ΗΓΕΜ. (ριφθεῖσα ἐπὶ τινος ἀνακλίντρον μέλει).

ΚΑΡΟΛ. (εἰσέρχεται δραμαῖος, αἰφνης ἵσταται ὡς κεραυνόπληκτος)
Θεοί!

Ποῦ λοιπὸν εἶμαι;

ΗΓΕΜ. (ρίπτουσα τὴν βάρβιτον προβαίνει). "Α! ὁ Πρίγκηψ Κάρολος!
Ναί, ἀληθῶς!

ΚΑΡΟΛ. Ποῦ εἶμαι; Πλάνη τρομερά!

Τὸ δεξιὸν παρῆλθον δῶμα.

ΗΓΕΜ. Τί καλῶς

γνωρίζει νὰ εὐρίσκη τὰ δαμάτια
ὁ Πρίγκηψ, ἐνθα ἄνευ μάρτυρός τινος
εὐρίσκονται κυρίαί!

ΚΑΡΟΛ.

Πλὴν, Ἡγεμονίς.—

Συγγνώμην—εὐρον—εὐρον—τὸν προθάλαμον
ἤνευγμένον.

ΗΓΕΜ.

Εἶναι τοῦτο δυνατόν;

Ἄλλὰ νομίζω, ὅτι ἐκλείσα αὐτὸν
ἐγὼ αὐτή.

ΚΑΡΟΛ.

Νομίζετε—νομίζετε.

Ἄλλὰ, βεβαιωθῆτε, ἐπλανήθητε.
Νὰ κλείσητ' ἴσως ἐσκοπεῖτε, συμφωνῶ—
ναί, τὸ πιστεύω, ὅμως δὲν ἐκλείσετε,
οὐχὶ βεβαίως! Ὅτε αἰφνης ἤκουσα
βάρβιτον κρουομένην.—Ἦτο βάρβιτος;
(βλέπων περὶ μετ' ἀμφιβολίας).

Πράγματι! καίται ἐτι κατὰ γῆς ἐκεῖ—

Τὴν βάρβιτον—ὅποσον, πόσον ἀγαπῶ—

Μέχρι μαίνεις ἀγαπῶ τὴν βάρβιτον.

Μόλις ἀκούω, ὅπως ὤτα γίνομαι,

ἄλλος ἐξ ἄλλου εἰς τὸ δῶμα ρίπτομαι,

καὶ βλέπω τὴν γλυκεῖαν καλλιτέχνιδα,

ἣτις τοσοῦτον οὐρανίως μ' ἔθελξε

σφοδρῶς τοσοῦτον μὲ κατεγοήτευσε.

ΗΓΕΜ.

Περιεργία λίαν ἀξιάγαστος,

ἦν ὅμως καὶ ταχέως συνεστείλετε,

ὡς ν' ἀποδείξω δύναμαι. (Μετά τινα σιγῆν, μετ' ἐμψύσεως)

Νὰ ἐκτιμῶ

τὸν ἄνδρα πρέπει πλὴν τὸν μετριόφρονα,

ὅστις γυναῖκα μίαν ἐρυθήματος

ἐν' ἀπαλλάξῃ, περιπλέκεται αὐτὸς

ἐντὸς ψευδῶν τοιούτων.

ΚΑΡΟΛ. (μετ' ἀρελοῦς εἰλικρινείας).

Συναισθάνομαι,

Ἡγεμονίς, τρώντι, ὅτι ἐπραξα
χειρὸν ἐκεῖνο, ὅπερ βέλτιον ἐγὼ
νὰ πράξω θέλω. Ἀφαιρείτέ με λοιπὸν
ἐν πρόσωπον, τ' ὅποιον ἤκιστα ἐγὼ
κατάλληλον νομίζω νὰ ὑποδυθῶ.
Ζητεῖτε ἐκ τοῦ κόσμου ἄσυλον ἐδῶ
καὶ πόρρω τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῶν σιγηλῶν
ἡμέρων ζήτε τῆς καρδίας σας. Ἐγὼ
υἱὸς τῆς δυστυχίας ἐμφανίζομαι,
καὶ πάραυτα τ' ὄραϊον τοῦτο ὄνειρον
ταράσσω — Πλὴν ἡ μόνη τιμωρία μου,
ἡ ταχυτάτη ἔσται ἀπομάκρυνσις —
(θέλει νὰ ἐξέλθῃ).

ΗΓΕΜ. (ἐκπλήσσεται καὶ ἀπορεῖ, πλὴν ἀμέσως συνέρχεται)
Πρίγκηψ — ὦ, ἦτο κάκιστον! —

ΚΑΡΟΛ. Ἡγεμονίς,
καταλαμβάνω, τί σημαίνει ἡ στιγμή
αὕτη ἐδῶ εἰς τοῦτο τὸ δωμάτιον,
καὶ εὐλαβοῦμαι τὴν παρθενικὴν αὐτὴν
ἀδημονίαν. Δυστυχία τῷ ἀνδρὶ,
ὄνπερ θρασύνει γυναϊκὸς ἐρύθημα.
Ἐγὼ δεῖλός πλὴν εἶμαι, ὅτε πρὸ ἐμοῦ
γυναϊκὸς τρέμουν.

ΗΓΕΜ. Εἶναι τοῦτο δυνατόν;

Συνείδησις ὅποια ἀπαράμιλλος
δι' ἓνα νεανίαν καὶ διάδοχον!
Ναί, Πρίγκηψ — τώρα πλὴν θὰ μείνητε ἐδῶ.
Σᾶς ἰκετεύω. Τόσης ἀρετῆς ἐγγύς
φεύγει ὁ φόβος πάσης κόρης. Ἄλλωστε
γνωρίζετ' ὅτι ἡ ἐμφάνισις ὑμῶν
ἢ αἰφνιδικὰ τῆσμά μου τὸ προσφιλές
ἐτρόμαξε; (Ὁδηγεῖ αὐτὸν πρὸς τὸ ἀνάκλιτρον καὶ ἀναλαμ-
βάνει τὴν βέρβητον). Τὸ ἄσμα, Πρίγκηψ Κάρολε,
θὰ μέλπω ἐτι ἄπαξ καὶ ποιῶν ὑμῶν
ἔσεται, ὅτι αὐθις θὰ μάκούσητε.

ΚΑΡΟΛ. (κάθηται οὐχὶ ἄνευ βίας τινος παρὰ τῆ Ἡγεμονίδι).
Ποιῶν εὐκαταία ὅπως καὶ τὸ σφάλμα μου.
Ὅντως τὸ θέμα μ' εἶναι τόσον προσφιλές,
τόσον ὄραϊον, ὥστε ἡδυνάμην—τρὶς
νὰ τὸ ἀκούσω.

ΗΓΕΜ. Πῶς; τὸ πᾶν ἠκούσατε;
Τοῦτο εἶναι φρικῶδες, Ὑψηλότατε!

ΚΑΡΟΛ. Καὶ ἂν δὲν ἀπατώμαι περὶ εὐτοχοῦς —
Ὁραῖον θέμα εἰς τ' ὄραϊον στόμα σας.
Ἄλλ' ὄντως ὄχι τόσον ἀληθῶς λεχθὲν
ὅσον ὄραϊον.

ΗΓΕΜ. Ὅχι τόσον ἀληθές;

Λοιπὸν ὑμεῖς, ὦ Πρίγκηψ, ἀμφιβάλλετε; —

ΚΑΡΟΛ. Τρώντι: ἀμφιβάλλω, ἂν ὁ Κάρολος

μὲ τὴν Ἡγεμονίδα θέλουν δυνηθῆ
νὰ συνεννοηθῶσι, περὶ ἔρωτος
ἂν πρόκειται. (Ἡ Ἡγεμονίς ἐκπλήσσεται, τοῦτο δὲ κατα-
νοῶν ἐξοικονομεῖ μετὰ ποιῶς τινος κολακευτικῆς φιλοφροσύνης)

Διότι τίς θὰ δυνηθῇ
ἐκ τῶν βροδίνων παρειῶν σας νὰ πεισθῇ,
ὅτ' εἰς τὸ στήθος τοῦτο πάθος μαίνεται;
Μὴ ἄρα κινδυνεύῃ ἡ Ἡγεμονίς
εἰκῆ καὶ μάτην νὰ στενάξῃ; Ἐρωτα
γνωρίζει μόνον ὅστις ἔπελπις ἐρᾶ.

ΗΓΕΜ. (μεθ' ἀπάσης τῆς προτέρας φαιδρότητος αὐτῆς).
ὦ, σίγα! τοῦτο δὲ ἔχει πολὺ φρικτὰ. —
Καὶ πράγματι ὁ κληρὸς οὗτος φαίνεται
πρὸ πάντων νὰ διώκῃ ὑμᾶς σήμερον —
καὶ σήμερον ἰδίως. (Δραματομένη τῆς χειρὸς αὐτοῦ μετὰ
διαφέροντος). Δὲν εἰσθε φαιδρός,
καλέ μου Πρίγκηψ. — Ὑποφέρετε — Θεε—

Πάσχετε ὄντως. Εἶναι δυνατόν; Καὶ τί
πάσχετε, Πρίγκηψ, ἀφ' οὗ πρὸς ἀπόλαυσιν
τοῦ κόσμου προσκαλεῖσθε, καὶ μετ' ἀφειδοῦς
ἢ φύσις θαυσιματίας σᾶς ἐκόσμησεν,
ἢ δὲ ζωὴ σας γηθοσύνας μειδιά;

Ἐμεῖς—μεγάλου ἀνακτος διάδοχος
καὶ ἔτι πλέον, ἐν τῷ Ἡγεμονικῷ
ὑμῶν ἀκόμη λίαν δώροις προικισθεῖς,
ἄτινα καὶ τὴν αἴγλην τοῦ βαθμοῦ ὑμῶν
ἐπισκιαζοῦν ἐτι, Κάρολε, ὑμεῖς —
ὅστις εἰς τὸ δρακόντειον συμβούλιον
τῶν γυναικῶν κερδίζει πάντα δικαστήν,
τῶν γυναικῶν ἐκείνων, αἰτινες περὶ
τῆς δόξης καὶ ἀξίας κρίνουν τῶν ἀνδρῶν
ἀμετακλήτως — ὅστις ἤδη κατακτᾶ
καὶ μόνον βλέπων, φλέγει, μένων παγερός,
καὶ ὅπου νὰ θερμάνῃ θέλει, Οὐρανοῦ
καὶ παραδείσου εὐτυχίαν δίδωσι —
Ἐκεῖνος, ὃν ἡ φύσις χάριν τῶν πολλῶν
καὶ τῶν ὀλίγων κόσμῳ ἴσῳ ἔσπεψεν,
οὗτος λοιπὸν νὰ πάσῃ πρέπει; — Οὐρανέ,
ὁ δούς αὐτῶ τὰ πάντα, πάντα, διατί
τὰ ὄμματα ἠρνήθης μόνον εἰς αὐτόν,
τὰς νίκας του νὰ βλέπῃ;

ΚΑΡΟΛ. (ὅστις ἐν τῷ μεταξύ ἦτο βεδουθισμένος ἐν τῇ βαθυτάτῃ ἀφαι-
ρέσει, συνέρχεται αἰφνῶς ὡς ἐκ τῆς σιωπῆς τῆς Ἡγεμονίδος
καὶ ἀνακηδᾷ). Ἀξιόλογον!

Ἄμμητον τρώντι! μέλπατε αὐτὴν
ἀκόμη ἄπαξ τὴν στροφήν.

ΗΓΕΜ. (ἀτενίζουσα αὐτὸν ἐννεά). Δὸν Κάρολε,
ποῦ λοιπὸν εἰσθε ἐν τῷ μεταξύ —

ΚΑΡΟΛ. (ἀνεγειρόμενος). Ἄ, ναί!
μὰ τὸν Θεόν, ἐγκαίρως μὲνθυμίζετε —

Πρέπει, ναί, πρέπει νὰ ἀπέλθω τάχιστα.

ΗΓΕΜ. (κρατοῦσα αὐτόν)
Ποῦ;

ΚΑΡΟΛ. (μετὰ φρικώδους δέους)

Κάτω εἰς ἀέρα. Μὴ κρατεῖτε μὴ! —
Νομίζω ὅτι ὀπισθὲν μου σύμπασα
ἢ γῆ πυρίνας γλώσσας ἐξελεύεται —

ΗΓΕΜ. (κρατοῦσα αὐτὸν μετὰ δυνάμεως)
Ἄλλά, ὦ Πρίγκηψ, τί λοιπὸν ἐπάθετε;
Πόθεν ὁ τρόπος οὗτος ὁ παράδοξος;
(Ὁ Κάρολος μένει ἄθλιος καὶ σύνουος. Ἐπιφωλεῖται τῆς στιγ-
μῆς αὐτῆς, ὅπως τὸν προσελύθη πρὸς τὸ ἀνάκλιτρον).

ὦ, ἔχετε ἀνάγκην ἀναπαύσεως,
ἀγαπητέ μοι Κάρολε — Τὸ αἰμά σας
ἀνεστατώθη — παρ' ἐμοὶ καθήσατε —
Μακρὰν τοῦ πυρετοῦ σας τὰ φαντάσματα!

Ἄν δ' ἐρωτήσης ἑαυτὸν εἰλικρινῶς
γνωρίζῃ ἢ κεφαλὴ σου τί τὸ στήθος σου
βαρύνει; Ἄν γνωρίζῃ, δὲν ὑπάρχει τις
ἐξ ἵπποτων τοσοῦτων τῆς Αὐλῆς αὐτῆς,
ἐκ κυριῶν τοσοῦτων μία, μία κἄν —
ὅπως σᾶς θεραπεύσῃ καὶ σᾶς ἐννοῇ
θέλω νὰ εἶπω — μία ἦτις καὶ ὑμῶν
ἀξία εἶναι;

ΚΑΡΟΛ. (ἀρηρημένος) Ἴσως ἡ Ἡγεμονίς
ἔβωλι —

ΗΓΕΜ. (μετὰ χαρᾶς, ταχέως). Ὅντως;

ΚΑΡΟΛ. Δότε μοι συστατικὴν
πρὸς τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν ἐπιστολήν.
Δότε μοι! λέγουν, ὅτ' ἰσχύετε πολὺ.

ΗΓΕΜ. Τίς λέγει τοῦτο; (Ἄττη ἢ ὑπόνοια
λοιπὸν τοσοῦτον ἄφωνον σὲ καθιστᾷ!)

ΚΑΡΟΛ. Οὕτω θρυλλεῖται ἐξῶ. Ἀπεφάσισα
ν' ἀπέλθω εἰς Βραβάντην ὅπως — τοὺς ἐμοὺς
κερδίσω πτερινιστήρας. Ὅμως ὁ πατήρ
δὲν θέλει — Ὁ καλὸς μου μεριμνᾷ πατήρ,
ὅτι ἂν διαικήσω στρατιᾶς ἐγὼ —
ἴσως ἐκ τούτου πάθῃ ἡ ἐμὴ φωνή.

ΗΓΕΜ. ὦ Κάρολε, μαζὺ μου παίζετε ψευδῶς.
Ὁμολογήσατέ το. Διὰ τούτων σας
τῶν ἐλιγμῶν ζητεῖτε νὰ μ' ἐαφύγητε.
Ὅμμα λοιπὸν πρὸς ὄμμα, σὺ, ὑποκριτὰ,
ἀτένισόν με! Ὅστις ὄνειρεύεται
περὶ τῶν ἄθλων μόνον τῶν ἵπποτικῶν —
δύναται οὗτος, ὁμολογεῖ, δύναται
τοσοῦτον νὰ κατέλθῃ, τόσον ταπεινῶς,
τακτικῶς, ὡς Κυρία ἐχασαν, αὐτὸς
νὰ κλέψῃ, καὶ — συγγνώμην — (Ἐν ᾧ δι' ἐλαφρᾶς τῆς
χειρὸς κινήσεως τὸ ὑποκάμισόν του δεικνύει, ἀρπάζει ται-
νίαν τινα ἐκεῖ κεκρυμμένην) καὶ ἐπιμελῶς
τοσοῦτον νὰ φυλάττῃ;

ΚΑΡΟΛ. (μετ' ἐκπλήξεως ὀπισθοχωρῶν) Μὴ—Ἡγεμονίς,
πολὺ τολμάτε — Προεδόθην. Σᾶς οὐδεὶς
νὰ ἀπατήσῃ δύναται καὶ σύμφωνος
μετὰ πνευμάτων καὶ δαιμόνων φαινεσθε.

ΗΓΕΜ. Καὶ τοῦτο σᾶς ἐκπλήττει; Πρίγκηψ, μεθ' ὑμῶν
στοιχηματίζω, γεγονότ' ἀναπολῶ
εἰς τὴν ψυχὴν σας, γεγονότα — Δοκιμὴν
κάμετε μίαν. Ἐρωτήσατε ἐμέ.
Ἄν δυσθυμίας ἐτι μῖμοι, ῥῆμά τι
εἰς τὸν ἀέρα ψελλισθέν, μειδιάμα
ὑπ' αἰφνιδικᾶς σοβαρότητος σθεσθῆν,
ἂν αἱ χειρονομίαι καὶ τὰ σήματα,
ἀφ' ὧν ἡ ὑμετέρα ἔλιπε ψυχὴ,
οὐδόλω μ' ἔχουν διαλαθεῖ, κρίνετε,
ἂν ἔχω ἐννοήσει, ὅτ' ἠθέλετε
νὰ ἐννοήσω;

ΚΑΡΟΛ. Ὅντως λίαν τολμηρὸν.

Τὸ στοιχημά σας δέχομαι, Ἡγεμονίς.
Εἰς τὴν ἐμὴν καρδίαν σεῖς ὑπόσχεσθε
ἀποκαλύψαι, ὡς ἐγὼ αὐτὸς ποτὲ
δὲν ἔχω κάμει.

ΗΓΕΜ. (μετὰ τινος σοβαρότητος) Ὑψηλότατε, ποτέ;
Ἄναμνησθήτε κάλλιον. Πέριξ ὑμῶν
ἰδέτε. Τοῦτο τὸ μικρὸν δωμάτιον
δὲν εἶναι ἐκ τῶν δωματίων τῆς Ἀνάσσης μας
ἐνθα ὀλίγη ἔστιν ὅτε προσωπὸς
χρήσιμος εἶναι — Πῶς; ἐκπλήττεσθε; Εὐθύς
ἐρυθριᾶτε; — ὦ, τῇ ἀληθείᾳ, τίς
αὐθάδης εἶναι τόσον καὶ ὀξυδερκής
ὅπως κατασκοπεύσῃ τὸν Δὸν Κάρολον,
ἐὰν ὁ Πρίγκηψ ἑαυτὸν ἀόρατον
νομίζῃ; — Τίς τὸν εἶδε κατὰ τὸν χορὸν
τὸν τελευταῖον τῆς Αὐλῆς ἀφίοντα
τὸ ζευγὸς του ἐξ αἰφνης, τὴν βασιλίτισσαν,
κ' εἰς τὸ ἐγγυτερόν του εἰσορμήσαντα,
καὶ τείνοντα τὴν χεῖρα εἰς τὴν Ἐβόλι,
ἀντὶ τῆς βασιλίδος χορευτρίδας του;
Πλάνη, ὦ Πρίγκηψ, ἦν, ὁ βασιλεὺς αὐτὸς
ὅστις εἰσῆλθε μόλις, παρετήρησε.

ΚΑΡΟΛ. (Μετὰ εἰρωνικῆς μειδιάματος)
Αὐτὸς ἀκόμη; Ἀληθῶς, Ἡγεμονίς,
αὐτὸν ἰδίως τοῦτο δὲν ἀπέβλεπε.

ΗΓΕΜ. Τόσον ὀλίγον, ὅσον ἐτι ἡ σκηνὴ
ἐν τῷ παρεκκλησίῳ, ἦν ὁ Κάρολος
αὐτὸς δὲν ἐνθυμείται πλέον. Ἐκείσθε
ἐν κατανοῶντι πρὸ τοῦ εἰκονίσματος
τῆς Παναγίας, ὅτε αἰφνης — πταίετε
ὑμεῖς; — ἐσθῆτων γυναϊκειῶν θροῦς
ἠκούσθη ὀπισθὲν σας, τότε ἤρξατο
τοῦ δὸν Φιλίππου ὁ ἠρωϊκὸς υἱὸς

αίρετικού νά τρέμη δίκην πρό τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπὶ τῶν χειλέων τῶν ὠρῶν αὐτοῦ δηλητηριασθεῖσα σβύν᾽ ἢ προσευχῆ· Ἐν τῇ τοῦ πάθους μέθῃ, Ὑψηλότατε, — ὦ, ἦτο καιροδία συγκινητικῆ — ἀρπάζετε τὴν χεῖρα τὴν κατάψυχρον καὶ θεῖαν τῆς Παρθένου καὶ τὸ μάρμαρον φιλήματα πυρώδη κατακλιζούσι.

ΚΑΡΟΛ. Μὲ ἀδικεῖτε. Τοῦτο ἦν εὐλαβεία.

ΗΓΕΜ. Τὸ πρᾶγμα ἔχει ἄλλως, Πρίγκηψ — Ναι. Πλὴν ἦτο ἴσως φόβος τότε ἀραγε τῆς ἀπωλείας, ὅτε ὁ Δὸν Κάρολος μετὰ τῆς βασιλείας ἐπαίξε κ' ἐμοῦ, καὶ μετὰ θαυμασίας δεξιότητος αὐτὴν μοὶ κλέπτει τὴν χειρίδα — (ὁ Κάρολος ἀναπνέξ ἐκθαμβός)

κ' ἐπειτα φρονίμως πάνυ ὡς χαρτίον ἐπαίξε;

ΚΑΡΟΛ. Θεέ — Θεέ — Θεέ μου! Φεῦ! τί ἐπραξα;

ΗΓΕΜ. Οὐδέν τι ὕπερ νὰ ἀνάκαλέσητε ποθεῖτ', ἐλπίζω. Πόσον δὲ ἐτρόμαξα μετ' εὐφροσύνης, ὅτε ἐπιστόλιον τὸν δάκτυλόν μου ἀνυπόπτως ἔψαυεν, ὕπερ ἐν τῇ χειρίδι σείς ἐκρύψετε. ὦ, ἦτο λίαν, Κάρολε, βωμαντικόν τὸ πρᾶγμα —

ΚΑΡΟΛ. (ταχέως διακόπτων) Φαντασία! — Μὴ προβάινετε. Πομφόλυγας ὁ νοῦς μου πλάττει θαυμαστάς αἰτίνες καὶ ταχέως διακρήγνυνται, ὡς γεννηθῶσι. Τοῦτο εἶναι πᾶν. Ἄρκει.

ΗΓΕΜ. (Μετ' ἐκπλήξεως ἀπομακρυνομένη καὶ μακρόθεν αὐτοῦ ἐπὶ τινος στιγμᾶς θεωμένη). Εἰμι ἐξηγητημένη — ἀπαξάπασαι· αἱ δοκιμαί μου ναυαγοῦσι πρό αὐτοῦ τοῦ μαρμαρίνου παραδόξου! (σιγῆ στιγμᾶς τινος) Ὅμως πῶς; —

Ἄλαζονεῖα μῆτοι εἶναι ἀνδρική, ἦτις, ἵνα ἀπολαύσῃ διαρκέστερον, ὡς προσωπίδα φέρει τὴν σεμνότητα; — Ναι; (προσεγγίζει τὸν Πρίγκηπα πάλιν καὶ θεωρεῖ αὐτὸν ἀμφιβόλως). Διαφώτισόν με, Πρίγκηψ. Ἴσταμαι πρό σκευθῆκης κεκλεισμένης μαγικῶς, πρό τῆς ὑποίας πᾶσ' αἱ κλειδῆς μ' ἀπατοῦν.

ΚΑΡΟΛ. Ὅπως κέγῳ ἐμπρός σας.

ΗΓΕΜ. (Καταλείπουσα αὐτὸν, σιγῆ πορεύεται πρός τὸ δωμάτιον. Φαίνεται ἐπὶ σπουδαίων σκεπτομένη. Τέλος μετὰ μικρὸν παύσιν σοβαρὰ καὶ ἐπισήμως). Ἔστω, ναι, λοιπόν —

Ὁφείλω τέλος νὰ καλῆσω πρός ὑμᾶς. Ὡς δικαστὴν μου σᾶς ἐκλέγω. Εὐγενῆς

εἰσθε ἀνὴρ, ἱππότης κ' ἡγεμὼν ὄμου. Ἐπὶ τὸ στήθος βίπτομαι ὑμῶν. Ὑμεῖς ὦ Πρίγκηψ, σώσατέ με, ἂν δ' ἀπολεσθῶ ἄνευ ἐλπίδος τότε κλαύσατε ἐμέ.

(Ὁ Πρίγκηψ πλησιάζει μετ' ἐκπλήξεως πλήρους ἐνδιαφέροντος) Τοῦ ἀνακτος αὐθάδης εἰνοσούμενος, Ῥοῦί Γομέζος, Κόμης Σύλθας, ἐπαίτεϊ τὴν χεῖρά μου. Ὁ ἀναξ θέλει. Σύμφωνα εἰσὶν κ' οἱ δύο ὡς πρός τὸ ἐμπόρευμα καὶ ἐπωλήθη ἡδῆ.

ΚΑΡΟΛ. (σφόδρα συγκινηθεὶς) Ἐπωλήθητε; Τῇ ἀληθείᾳ ἐπωλήθητε;

ΗΓΕΜ. Οὐχι. Ἀκούσατε νῦν πάντα. Μὴ ἀκούμενοι ὅτι με βίπτον ἄμα τῇ πολιτικῇ, τὴν ἀθωότητά μου δολιεύονται. Ἴδού! διὰ τοῦ φύλλου τούτου νὰ σχισθῇ τὸ προσωπίον τοῦ ἠτίου δύναται.

(Ὁ Κάρολος λαμβάνει τὸ χαρτίον καὶ μετ' ἀνυπομονῆς ἀκροᾶται τῆς διηγήσεως μὴ λαθὼν καιρὸν, πρός ἀνάγνωσίν του).

Ποῦ πρέπει σωτηρίαν, Πρίγκηψ, νὰ ζητῶ; Τὴν ἀρετὴν μου μέχρι τοῦδ' ἐφρούρησεν ἢ ὑπερηφανία. Ἐπὶ τέλους —

ΚΑΡΟΛ. Πῶς; Ἐπέσετ' ἐπὶ τέλους; Πῶς; ἐπέτετε;

ΗΓΕΜ. (ὑπερηφάνως καὶ εὐγενῶς). Εἰς τίνα; Πόσον, πόσον εἶσαι ἀσθενῆς πρό τῶν πνευματῶν τούτων, σὺ, ὦ Φρόνησις, τῶν πανισχυρῶν! Αἰσχρὸς, αἰσχρὸς τῷ ἀνδρὶ ἐκείνῳ, ὅστις γυναικεῖαν εὐνοίαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τὴν ἐξ ἔρωτος ἐν ἴση θέτει μοίρᾳ πρός τὰ ὄνια! Τὸ μόνον ὅπερ ἕτερον ἀγοραστὴν οὐδένα ἄλλον δέχεται ἢ ἐκυτόν καὶ μόνον, εἶν' ὁ ἔρως. Ἐρωτος τιμὴ ὁ ἔρως εἶναι. Οὗτος ὁ ἀτίμητος εἶναι ἄδαμακς, ὄνπερ νὰ δωρησῶμαι ἢ νὰ ἐνθάψω πρέπει. Ὡς ὁ πλούσιος ὁ ἔμπορος ἐκεῖνος, ὅστις ἀπαθῆς πρός τὸ χρυσίον τοῦ Ριάλτου καὶ σκοπῶν μονάρχης νὰ ὑβρίσῃ, εἰς τὴν θάλασσαν τὸν μαργαρίτην ἐρρίψεν, ἀγέρωχος ὦν λίαν, ὥστε κάτω τῆς τιμῆς αὐτοῦ νὰ τὸν πωλήσῃ

ΚΑΡΟΛ. (Μὲ τὸν Παντοδύναμον —) Ἡ κόρη εἶν' ὠραία!

ΗΓΕΜ. Ἄς καλέσωσιν αὐτὸ φρενοτροπιαν, ματαιότητα. Τὰς χαρμῶνας δὲν μερίζω τὰς ἐμάς. Καὶ τῷ ἀνδρὶ τῷ μόνῳ, ὃν ἐξέλεξα,

τὰ πάντα, πάντα δίδωμι. Ἄπαξ δωρῶ, ἀλλ' ὄμως αἰωνίως. Ἐνα ὁ ἐμὸς θὰ καταστήσῃ ἔρως μόνον εὐτυχῆ. Ἐνα, πλὴν τούτου ὡς θεόν. Ὁ ἀσπασμός, ἢ γόησσ' αὕτη συναυλία τῶν ψυχῶν, αἱ τοῦ Ἐσπέρου τέρψεις αἱ χλιθίζουσαι, τοῦ κάλλους ἢ μαγεῖα ἢ θεοπρεπῆς, μᾶς εἰσὶν ἀκτῖνος χρώματ' ἀδελφά, ἐνὸς καὶ μόνου ἄνθους φύλλα. Ὁφείλον λοιπόν, ὦ μαινόμενῃ, νὰ δωρησῶμαι ἐκ τοῦ ὠραίου τούτου κάλυκος ἐγὼ ἀσπασθῆν τι φύλλον; Καὶ ἐγὼ αὐτὴ τὸ μεγαλεῖον τὸ λαμπρὸν τῆς γυναικός, τὸ ἄριστον τοῦ Θεοῦ φιλοτέχνημα νὰ καταστρέψω, ὅπως εἰς ἀκόλαστον τὰς νύκτας ἐξηδύνω;

ΚΑΡ. (Πῶς; Ἀπίστευτον! Τοιαύτην κόρην ἢ Μαδρίτην κέκτηται, κ' ἐγὼ μανθάνω τούτο πρῶτον σήμερον!)

ΗΓΕΜ. Τὴν Αὐλὴν ταύτην πρό καιροῦ θὰ ἐρευγῶν, θὰ ἐρευγῶν τὸν κόσμον, καὶ ἐν ἱεροῖς θὰ ἐθαπτόμην τοίχοις, ὑπολείπεται δεσμός πλὴν ἐτι, καὶ ὁ μόνος, δεξ ἐμὲ μετὰ τοῦ κόσμου τούτου ἰσχυρῶς δεσμεῖ. Φεῦ! ἴσως φάσμα! πλὴν τοσοῦτον τιμαλφές! Ἐρῶ καὶ δὲν ἐρῶμαι.

ΚΑΡ. (διάπυρος προσεγγίζων αὐτὴν) Ὡ, ἐρᾶσθε, καὶ. Ὡς ὁ Θεὸς ὑπάρχει, τὸ ὀρκίζομαι. Ἐρᾶσθε καὶ ἀρρήτως.

ΗΓΕΜ. Σαῖς; τ' ὀρκίζεσθε; Ἡ φωνὴ αὕτη ἦτο τοῦ ἀγγέλου μου! Ναι, ἂν τῶνόντι τὸ ὀρκίζεσθε ὑμεῖς, τότε πιστεύω, τὸτ' ἐρῶμαι.

ΚΑΡ. (πλήρης τρυφερότητος περιπτύσσει αὐτὴν) Ὡ ἄθρᾶ, εὐκίσθητε παρθένη! ὦ θαυμάσιον σὺ πλάσμα, — ὄλωσ ὦτα, ὄμμα ἴσταμαι — ὄλωσ μαγεῖα, θαμβός — Τίς ἂν σέβλεπεν, ἠδύνατο νὰ εἴπῃ ἐγκαυχώμενος, οὐδέποτε ἦσθάνθη ἔρωτα — ἐδῶ, εἰς τοῦ Φιλίππου βασιλείως τὴν Αὐλὴν, ὠραῖε μου, τί θέλεις, ἀγγελε, ἐδῶ πλησίον ἱερῶν σὺ καὶ μοναχῶν; Διὰ τοιαῦτα ἄνθη δὲν εἶν' οὐρανός — Ἐπιθυμεῖτε ταῦτα νὰ συνθραύσητε; Ἐπιθυμεῖτε — τὸ πιστεύω. — Πλὴν, οὐχι! ὦ! ὅσον ἀληθεύει ὅτι ζῶ, οὐχι! Σὲ περιβάλλω διὰ τοῦ βραχίονος, καὶ διὰ τῆς χειρὸς μου σὲ συναπεκασῶ τοῦ Ἄδου, τοῦ δαιμόνων πλήρους. Ἄφες με ὁ σὸς νὰ ἦμαι ἄγγελος!

ΗΓΕΜΟΝ. (Μετὰ βλέμματος πλήρους ἔρωτος) Ὡ Κάρολε, πόσον ὀλίγον σὲ ἐγνώρισα ἐγώ!

Πόσον πλουσίως ἀνταμείβει καὶ ἀδρῶς τὸν μόχθον ἢ ὠραία σου καρδία, ὃν τις καταβάλλει, ὅπως τὴν νοήσῃ! (λαμβάνει τὴν χεῖρα του, ἣν θέλει ν' ἀσπασθῇ.)

ΚΑΡΟΛ. (ἀποσύρων αὐτὴν) Πλὴν, Ἠγεμονίς, ποῦ εἰσθε νῦν;

ΗΓΕΜ. (μετὰ λεπτόσητος καὶ χάριτος ἀτενῶς τὴν χεῖρα του θεωροῦσα) Πόσον ἢ χεῖρ ὠραία εἶναι αὕτη! — Πρίγκηψ, αὕτ' ἢ χεῖρ θὰ δώσῃ ἐτι δύο δῶρα τιμαλφῆ —

ἐν στέμμα, καὶ Καρόλου τὴν καρδίαν — καὶ μὲ ἠνιότη τὰ δύο ἴσως; — ὦ, μὲ; Οὐράνιον καὶ μέγα δῶρον, καὶ σχεδὸν διὰ θνητὴν θὰ ἦναι μίαν μέγιστον!

Πῶς, Πρίγκηψ, δὲν θὰ ἦτο ἄρα κάλλιον νὰ διανεμηθῶσιν; Αἱ βασιλίσσαι κακῶς ἐρῶσι — καὶ γυνῆ, ἦτις καλῶς νὰ ἀγαπήσῃ δύναται, τὰ στέμματα δὲν ἐννοεῖ καθόλου. Ὅθεν κάλλιον νὰ μοιρασθῶσι, Κάρολε, καὶ παρευθῆς, μάλιστα τῶρα — πῶς; μὴ τὸ ἐπράξατε ἤδη; τῶνόντι; Τόσω τὸ καλλίτερον! Γνωρίζω ἄρα τὴν εὐδαιμόνα αὐτὴν;

ΚΑΡ. Ἔστω, ὦ κόρη. Σοὶ ἀποκαλύπτομαι. Τῇ φύσει τῇ ἀθώᾳ, τῇ ἀγνότητι ἀποκαλύπτω ἑμαυτόν. Ἐν τῇ Αὐλῇ αὕτῃ εἶσαι ἢ μόνη, ἦτις τὴν ἐμὴν ψυχὴν καταλαμβάνει — Ἔστω λοιπόν, ναι, δὲν τὸ ἀρνοῦμαι — ἀγαπῶ!

ΗΓΕΜ. Ἄνερ κακὲ! Ἦν ἢ ὁμολογία τόσω δυσχερῆς; Ἄξια θρήνου ὄφειλον λοιπόν ἐγὼ νὰ ἦμαι, ὅταν σὺ ἀξίαν ἔρωτος με εὔρες;

ΚΑΡΟΛ. (Ἐκπληκτος) Πῶς; τί εἶπας; ΗΓΕΜ. Τόσην μετ' ἐμοῦ ὑποκρισίαν νὰ δεικνύης, Κάρολε! Τῇ ἀληθείᾳ, Πρίγκηψ, δὲν ἦτο καλόν, τὴν κλεῖδα ἐτι ν' ἀρνηθῆς.

ΚΑΡΟΛ. Τὴν κλεῖδα; πῶς; τὴν κλεῖδα! (Μετὰ βαθεῖαν ἀσέφην) Ναι — Θεέ μου — ναι — νῦν ἐννοῶ!

(Τὰ γόνατά του τρέμουν. Ἐρείδεται ἐπὶ τινος ἔδρας καὶ καλύπτει τὴν ὄψιν).

ΗΓΕΜ. (Μακρὰ σιγῆ ἀμφοτέρωθεν. Ἡ Ἠγεμονίς ῥήγνυσι κραυγὴν καὶ πίπτει.)

Ὡ, φορική, φορική! ὦ θεέ, τί ἐπραξα;

ΚΑΡΟΛ. Τόσον βαθύως κρημνισθείς ἐξ ὄλων μου
τῶν οὐρανῶν! — Φρικῶδες!

ΗΓΕΜΟΝ. (κρύπτουσα τὴν ὄψιν ἐν τῷ προσκεφαλαίῳ)
Δίκαιε θεέ!

Ὅποια, οἴμοι, ἀποκάλυψις!

ΚΑΡΟΛ. (πρὸ τῶν ποδῶν τῆς βιπτόμενος) Ἐγώ,
Ἡγεμονίς, δὲν εἶμαι, ὄχι, ἐνοχος —
Πάθος — καὶ ἀτυχῆς τις παρενόησις —
Θεε, δὲν εἶμαι ἐνοχος.

ΗΓΕΜ. (ἀπωθοῦσα αὐτόν) Μακράν, μακράν
τῶν ὀφθαλμῶν μου!

ΚΑΡΟΛ. Πώποτε! ἐν τῷ φρικτῷ
νὰ σὰς ἀφήσω τούτῳ κλονισμῷ! ποτέ!

ΗΓΕΜ. (Μετὰ δυνάμει ἀπωθοῦσα αὐτόν)
Ἐξ εὐσπλαγγχίας ἢ ἐκ γενναιότητος
μακράν τῶν ὀφθαλμῶν μου! Μὲ φονεύετε!
Τὴν θεάν σας ἐχθαίρω! (ὁ Κάρλος θέλει ν' ἀπέλθῃ)
Δότε μοι εὐθύς
τὸ γράμμα καὶ τὴν κλειδα. Ποῦ τὸ ἕτερον
ἔχετε γράμμα;

ΚΑΡΟΛ. Γράμμα; ποῖον ἕτερον;

ΗΓΕΜ. Τοῦ βασιλέως.

ΚΑΡΟΛ. Τίτος;

ΗΓΕΜ. Ὅπερ πρότερον
σὰς εἶχον δώσει.

ΚΑΡΟΛ. Πῶς; τοῦ ἀνακτος;
ἀλλὰ πρὸς τίνα; πρὸς ὑμᾶς;

ΗΓΕΜ. Ὡ οὐρανέ!

ὦ! πόσον, πόσον προεδόθη φρικῶδες!
Τὸ γράμμα! Ἔστω λοιπόν! Μάλιστα αὐτό
τὸ γράμμα θέλω.

ΚΑΡΟΛ. Γράμματα τοῦ ἀνακτος;

Καὶ πρὸς ὑμᾶς;

ΗΓΕΜ. Τὸ γράμμα! Ἐν ὀνόματι
ἀπάντων τῶν ἁγίων!

ΚΑΡΟΛ. Ἡ ἐπιστολή,
δι' ἧς τὸ προσωπεῖον θὰ διαρρηχθῇ
ἐνός —

ΗΓΕΜ. Ὡ, εἶμαι τοῦ θανάτου! Δότε μοι!

ΚΑΡ. Τὸ γράμμα τούτου —

ΗΓΕΜ. Ἄφρων, τί ἐτόλμησα;

ΚΑΡΟΛ. Τοῦ ἀνακτος τὸ γράμμα; — τοτ', Ἡγεμονίς,
τότε τὸ πᾶν ἀλλάσσει αἴφνης τάχιστα —
Τὸ γράμμα τούτου — τὸ πολυτιμώτατον —
ὑπερ τοσοῦτον ἀνεκτίμητόν ἐστιν,
ὥστε ἀκόμη ἀπαντα τὰ στέμματα
τοῦ δὸν Φιλίππου νὰ ἐξαγοράσωσιν
ἀδυνατούσι — τούτο τὸ κρατῶ ἐγώ!
(ἀπέργεται)

ΗΓΕΜΟΝ. (βιπτομένη πρὸ αὐτοῦ)

Ὡ ὑψίστε Θεέ μου, νῦν ἀπόλλυμαι!

ΣΚΗΝΗ ΕΝΝΑΤΗ

ΗΓΕΜΟΝΙΣ ΜΟΝΗ.

ΗΓΕΜ. (Ἰσταται ὡς ἐν ληθάρῳ, ἐκτὸς ἑαυτῆς. Ἐξελθόντος τοῦ δὸν
Καρόλου σπεύδει κατόπιν αὐτοῦ ἀνακαλοῦσα.)

Ἀκόμη μίαν λέξιν, Ὑψηλότατε.

Ἀκούσατέ μου. — Φεύγει! Τούτο ἔμεινεν

ἀκόμη! Ἐπὶ πλεόν με περιφρονεῖ —

Ἐν τρομερᾷ μονώσει ἤδη Ἰσταμαι,
ἀποκρουσθεῖσα — λακτισθεῖσα — (Ῥίπτεται ἐπὶ τινος
ἔδρας. Μετὰ τινα παῦσιν). Ἄλλ' οὐχί!

Φεῦ! ὑποσκελισθεῖσα μόνον, ὦ θεοί,

ὑπ' ἀντιζήλου. Ἄγαπᾷ. Περὶ αὐτοῦ

καμμὶ ἀμφιβολία, τ' ὠμολόγησεν

ὁ ἴδιος. Πλὴν αὕτη ἡ εὐδαίμων τίς;

Βέβαιον εἶναι ὅτι οὗτος ἀγαπᾷ

ἐκείνην, ἦνπερ δὲν ὀφείλει. Ὅρρωδαί,

μὴ τὸ μυστήριόν του ἀποκαλυφθῇ.

Τὸ πάθος του ὑφέρπει πρὸ τοῦ ἀνακτος —

Πλὴν διατί πρὸ τούτου, ὅστις τὸ ποθεῖ;

Ἡ μὴ δὲν εἶναι ὁ πατήρ, διὰ αὐτὸς

ἐν τῷ πατρὶ φοβεῖται; Ὅτε ἤκουσε

τοῦ βασιλέως τοὺς ἐρωτικούς σκοπούς,

ἐξήστραψεν ἀμέσως ἡ μορφή αὐτοῦ,

κ' ἠγάλλετο ὡς μακαρ — Πῶς συνέβαινεν

ὥστε ἡ αὐστηρά του ἄρα ἀρετὴ

ἐλησμονήθη ὡδε; ὡδε διατί;

Τί οὗτος ἄρα νὰ κερδίση δύναται,

ἐὰν ὁ ἀναξ τὴν βασιλίσσαν —

(Παύει αἴφνης καταληθεῖσα ὑπὸ τινος σκέψεως. Συγχρόνως
ἀποσπᾷ τοῦ κόλπου τῆς τὴν ταινίαν, ἣν εἶχεν ἀρπάσει ἐκ τοῦ
στήθους τὸν δὸν Καρόλου καὶ τῆς ὁποίας τὴν εἰκόνα θεωρεῖ καὶ
ἀναγνωρίζει)..

Θεοί!

ὦ μαινομένη! τώρα, καί, ἐνόησα!

Ποῦ ἦν λοιπόν ὁ νοῦς μου; Νῦν ἀνοίγονται

τὰ ὄμματά μου. Ἡγαπῶντο πρὸ πολλοῦ,

πρὶν ἢ ὁ ἀναξ τὴν ἐκλέξῃ σύζυγον.

Ποτὲ δὲν μ' εἶδ' ὁ Πρίγκηψ, μόνην καὶ χωρὶς

ἐκείνης. Ἄ! ἐκείνην οὗτος τὸ λοιπόν

ἐνόει ἐνθα τόσον ἀληθῶς ἐγώ,

ἀπείρωσ τόσον καὶ θερμῶς ἐνόμιζον,

ὅτ' ἠγαπῶμην! Ὡ ἀπάτη τρομερά!

Κεῖν τὸ αἰσθημά μου τῇ προέδωκα! (Σιγή)

Ὅτι χωρὶς ἐλπίδος ἀγαπᾷ αὐτός,

δὲν τὸ πιστεύω. Ἐρως δὲσελπίς ἐδῶ

εἰς τὸν ἀγῶνα τούτον δὲν ἀνθίσταται.

Νὰ κραυγαλοῦσιν ἐνθα ὁ λαμπρότερος

διψᾷ τῆς γῆς μονάρχης! — Εἶναι φανερόν,

τοιούτου θῦμα ἔρωτα δυσέλπιδα.

ποτὲ δὲν φέρει. Πόσον πῦρ ἐνέκλειεν

ὁ ἀσπασμός του! Πόσον, πόσον τρυφερῶς

ἐπὶ τὸ πάλλον στήθος του με ἐσφιγγε! —

Ἦν ὅμως λίαν τολμηρὰ ἡ δοκιμὴ

διὰ τὴν πίστιν ὄντως τὴν ρωμαντικὴν,

ἣτις δὲν ἀναμένει ἀνταπόδοσιν.

Δέχεται κλειδα, ἦν, καθὼς ἐνόμισεν,

ἡ ἀνασσα τῷ στέλλει — εἰς τὸ βῆμ' αὐτό

τοῦ ἔρωτος πιστεύει τὸ γιγάντιον —

Ἐρχεται, ὄντως, ἐρχεται! — Ἐπόμενον

ὅτι εἰς τοῦ Φιλίππου τὴν γυναῖκα αὐτὸς

τὸ ἄφρον βῆμα τούτου δυνάτον φρονεῖ —

Πῶς δύναται, μεγὰλα ἐὰν δείγματα

πρὸς τοῦτο οὐδαμῶς τὸν ἐνθαρρύνωσιν;

Εἶναι σαφές, ἐκείνη ἀγαπᾷ αὐτόν.

Ὡ! ἡ ὄσια, Οὐρανέ, αἰσθάνεται!

Πόσον πανούργος εἶναι! Καὶ ἐγὼ αὕτη

πρὸ τοῦ μαρμολυκεῖου ὄλην ἔτρεμον

τῆς ἀρετῆς τῆς. Ὡς τι ὄν θεσπέσιον

ἐγγύς μου ἀνυψοῦται. Πρὸ τῆς αἰγλῆς τῆς

ἐξαμαυροῦμαι. Τοῦ δὲ κάλλους τῆς

ἐφρόνου τὴν γαλήνην τῶν τρικυμιῶν

τοῦ πάθους ἐλευθέραν πάντη. Καὶ αὕτη

ἦν ἡ γαλήνη μόνον ἐπιφάνεια;

Εἰς ἀμφοτέρας τῆς τραπέζας νὰ τρυφᾷ

λοιπὸν ἐπόθει; Νὰ φορῇ τῆς ἀρετῆς

τὸ θεῖον προσωπεῖον αὕτη ἐν τ' αὐτῷ

καὶ τὰ μυστηριώδη θέλιτρα νὰ τολμᾷ

τοῦ πάθους νὰ λιγνεύῃ; Εἶναι δίκαιον;

Καὶ πρέπει ἄρα ἡ ἀγύρτις ἀπονεῖ

νὰ θριαμβεύῃ; Νὰ ἐπαίρειτ', ἐπειδὴ

οὐδεὶς ἐφάνη μέχρι τοῦδε τιμωρός; —

Ὡ! ὄχι, ὄχι, τὴν ἐλάτρευον ἐγώ! —

Ὡ, τούτο θέλει νέμειν! Τῷ ἀνακτι

ἀγγέλλω τὴν ἀπάτην — Πλὴν, τῷ ἀνακτι; —

(μετὰ σκέψιν)

Ναί, τούτο ἔσται πρὸς τὸ οὖς αὐτοῦ ὁδός. (ἀπέργεται)

Ἔπεται τὸ τέλος τῆς Β'. πράξεως.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΜΑΝΗΣ

ΚΑΙ ΩΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΑΚΗ

ΤΗΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΗΠΕΙΡΩΤΟΥ, ΣΧΟΛΑΡΧΟΥ

Τὸ ὄνομα «Μάνη» ἀνάγεται εἰς τοὺς πρὸ τῆς τῶν Σταυροφόρων ἐν τῷ πολιτικῷ κόσμῳ τῆς Ἀνατολῆς ἐμφανίσεως χρόνους· ἔστι δὲ Γότθικόν, κατὰ τὸν σοφὸν Φιλανθὸν ἀρχαιο-

λόγον, Γουλιέλμον Λάγον, ἐλθόντα εἰς Ἀθήνας τῷ 1852, καὶ δημοσιούσαντα ἐν τῇ «Πανδώρα» σπουδαίαν πραγματείαν «περὶ τῶν Ἑλλήνων τῆς Μεσημβρινῆς Ῥωσσίας», ἐνθα ἐν ὑποσημειώσει λέγει τάδε· «οἱ Γότθοι συγγάκις ἔδωκαν εἰς τοὺς τόπους ὅπου κατώκησαν, ὀνόματα εἰς «μὰν» λήγοντα, ὅπερ κυρίως σημαίνει ἄνδρα. Πολλοὶ τοιαῦται χῶραι εὐρίσκονται ἐν τῇ Σουηδίᾳ καὶ Γερμανίᾳ¹ καὶ μεταφορικῶς ἡ λέξις «μὰν» κημαινεὶ στρατόπεδον ἀνδρῶν, καὶ τοιούτων ποτε συνέστησαν οἱ Γότθοι ἐν Ταϊνάρῳ, ἐξ οὗ αἰτίου προῆλθε βεβαίως καὶ τὸ ὄνομα Μάνη».

Ὅτι δὲ τὸ ὄνομα Μάνη ἴνε ξενικόν, οὐδεμία ἀμφιβολία· ἡ δ' ἐποχὴ, καθ' ἣν ἐδόθη τὸ ὄνομα, γίνεται γνωστὴ ἐκ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Γόθων εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὥστε ἀπὸ Ἰουστινιανοῦ καὶ ἐφεξῆς ἐμφανίζεται εἰς τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον, ἰδίᾳ δ' ἀπαντᾷ παρὰ Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ, λέγοντι τὰ ἀκόλουθα· «Ἰστέον ὅτι οἱ τοῦ Καστροῦ Μαίνης οἰκήτορες οὐκ εἴσιν ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῶν προῆρηθῆντων Σκλάβων, ἀλλ' ἐκ τῶν παλαιοτέρων Ῥωμαίων, οἱ καὶ μέχρι τοῦ νῦν παρὰ τῶν νεντοπιῶν «Ἑλληνας» προσαγορευόμενοι διὰ τὸ ἐν τοῖς προπαλαίοις χρόνοις εἰδωλολάτραις εἶναι καὶ προσκυνητῆς τῶν εἰδωλῶν κατὰ τοὺς παλαιοὺς Ἑλληνας· οἵτινες ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ αἰοιδίμου Βασιλείου βαπτισθέντες χριστιανοὶ γέγονασιν· ὁ δὲ τόπος, ἐν ᾧ οἰκοῦσιν, ἔστιν ἄνδρος καὶ ἀπρόσδοτος, ἐλασιφόρος δὲ ὅθεν καὶ τὴν παραμυθίαν ἔχουσι...»²

Ἐντεῦθεν γίνεται κατάδηλον, ὅτι κατὰ πρῶτον ὀνομάσθη τὸ φρούριον «Μαῖνη», καὶ συγχωρῆ τοῦ ἐβραδύτερον παρ' Ἑλλήνων «Μάνη», παρὰ δὲ τοῖς Ἰταλοῖς καὶ Γάλλοις ἐφυλάχθη τὸ ἐ τοῦτο διότι λέγουσιν οὗτοι maina τὸν τόπον καὶ τοὺς κατοίκους «Mainotti», ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Ἑλλησιν ἐφυλάχθη τὸ ἐ τοῦτο, ἰδίᾳ ἐν τῷ τίτλῳ τοῦ ἐπισκόπου, ὅστις ἐκαλεῖτο τότε ὁ «Μαίνης» ἐπίσκοπος.

Ἄλλὰ ποῦ εὐρίσκειτο τὸ φρούριον τούτου;

Τὸ φρούριον τούτου εὐρίσκειτο παρὰ τὸν λιμένα τῆς ἀρχαίας Ὀμηρικῆς πόλεως «Μέσης» (Μέζαπο νῦν), ἐπὶ τινος γλώσσης, καλουμένης ὡς ἐκ τοῦ σχήματος «Τηγάρι», ὅπου καὶ σήμερον εὐρίσκονται τὰ εἰρεπία αὐτοῦ, καὶ λείψανα 365 δεξαμενῶν, ὅσαι δηλαδὴ αἱ ἡμέραι τοῦ ἔτους, καθ' ἃς ἠνοίγετο ἀνὰ μία δεξαμενὴ καθ' ἐκάστην ἡμέραν. Τὸ φρούριον τούτου ἐλέγετο καὶ Μεγάλη Μάνη³ καὶ ἐκ τούτου διεδόθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξαπλωθὲν εἰς ἅπασαν τὴν Λακωνικὴν τὸ ὄνομα «Μάνη»· διότι καὶ σήμερον οἱ κάτοικοι τῶν λοιπῶν δήμων, «Μαριάτας» κυρίως ὀνομάζουσι τοὺς κατοίκους τοῦ δήμου Μέσης, ὅστις εὐρίσκειται παρὰ τὸ Ταϊναρον.

1) Ἰδε Πανδῶρ. φυλλαδ. σ'. σελ. 78. σημ. 43. ἔτος 1853 τόμ. Δ'.

2) Κωνσταντ. Πορφυρογεννήτ. κεφάλ. Ε'. σελ. 222. Βιβλ. III. ἐκδοσ. Βόννης ἔτος 1850. — Ἐφημ. Φιλομαθῶν ἀρ. 707. — Ἐφημ. Ἑθνικ. Πνεύματος ἀρ. 1333 2 Μαΐου 1879 ἔτος ΙΑ'.

3) Ἴσως κατὰ τὴν μεσαιῶνα ὀνομάσθη Μεγάλη πρὸς διάκρισιν τῆς ἐν Μεσσηνίᾳ παρὰ τὴν Θουρίαν κειμένης Μικρο-Μάνης.

Ἄλλ' οἱ σοφοὶ τῶν Εὐρωπαϊῶν περιηγηταὶ εὐρίσκονται εἰς ἄτοπον διαφωνίαν περὶ τούτου· ἐν πραγματικῇ, δημοσιευθεῖσῃ πρό τινας ἐν τῇ Ἑστίᾳ Ἀθηνῶν¹ κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «οἱ Φράγκοι ἐν Πελοποννήσῳ» ὑπὸ H. F. Tozer ἀναγράφονται ἐν ὑποσημειώσει τὰδε ἀπὸ Leace (Pelopon. σελ. 142) τοποθετεῖ τὴν Μεγάλην ἠΜάνην κατὰ τὸν λιμένα aquaglio ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν ἀκτῶν τῆς χερσονήσου· ἀλλ' ὁ Buchon (livre de la conquête σελ. 95 ἐν σημ.) πιθανῶς ἔχει μᾶλλον δίκαιον πιστεύων ὅτι αὕτη ἔκειτο κατὰ τὸ Τηγάρι, ἀκρωτήριον κείμενον πρὸς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον. Ἄλλ' οὔτε ὁ Ἀγγλος Δὴλ ἐχει δίκαιον, οὔτε ὁ Buchon, καθότι τὸ κακῶς γραφόμενον «quaaglio» ἔστι τὸ ἰταλιστὶ καὶ σήμερον καλούμενον porto-quaaglio ὅπισθεν τῆς Δ. Μάνης. Τὸ δὲ φρούριον, ὅπερ ὁ Βυλλαρδοῦνος ἀνήγειρε καὶ Μεγάλην Μάνην ὠνόμασεν, ἦν ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου «Cavo-grosso» (Θυρίδων τὸ πάλαι) ὃ δὲ λαὸς ὠνομάζει «Κάστρο τῆς Ὠρηῆς», περὶ οὗ ἐγράψαμεν ἄλλοτε ἐν ἐκτάσει εἰς τὴν Πανδώραν Ἀθηνῶν.

Μετὰ τὴν πτώσιν τῶν φράγκων ἐν Πελοποννήτῳ, ὅτε κατεκυριεύθη ἡ Πελοπόννησος ὑπὸ τῶν Τούρκων, τὸ φρούριον

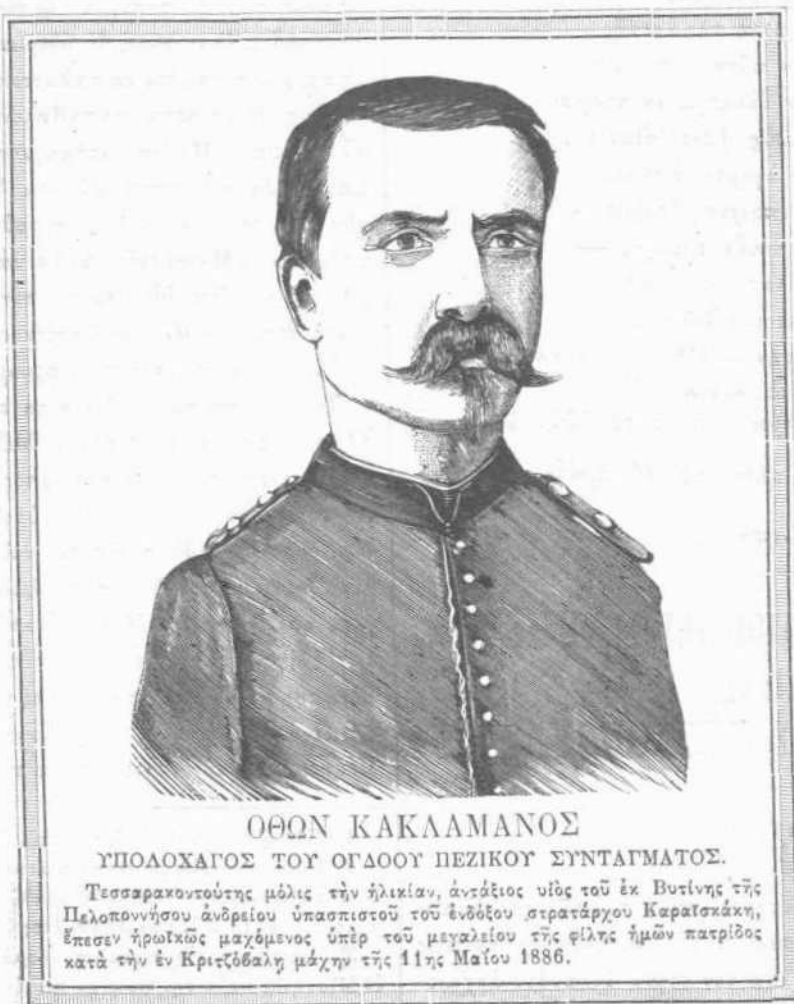
1) Ἑστ. ἀριθ. 72, σελ. 55 τοῦ ἔτους 4886 Ἰανουαρίου 12.

τῆς Μάνης κατεστράφη ὑπὸ τίνων· κυρίως ἀγνοεῖται τοῦτο μόνον γνωρίζομεν ὅτι μετὰ τὴν πτώσιν ἐκείνου, ὄντος πρωτεύουσας τῶν κάτω μερῶν τῆς Λακωνικῆς, ὅπως ὁ Μισθρᾶς τῶν ἄνω — ἐγένετο πρωτεύουσα τῆς μὲν Ἄνω Μάνης (alta Maina) ἢ «Κελερά», τῆς δὲ κάτω Μάνης (bassa Maina) ἢ Ζακνάτα, κατὰ τὴν περὶ Πελοποννήσου ἔκθεσιν τοῦ Βενετοῦ Προνοητοῦ Κορνέρου, δημοσιευθεῖσαν ὑπὸ Σπυρίδωνος Π. Λάμπρου ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος¹. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ Μάνης.

Περὶ δὲ τῆς οἰκογενείας Πετροπουλάκη ἀνευρίσκομεν ἐν τῷ αὐτῷ Δελτίῳ τὰ ἑξῆς· «ἐν καταλόγῳ τινὶ τῶν προύχοντων τοῦ Κελερᾶ ἀνευρίσκομεν τὰ ὀνόματα Πετροπουλάκη, Κορωναίου, Μυρομιχάλη, Κουτίφαρη, Ζαννετάκη, Στεφανοπούλου, Τριγόνου, Λουκάκου, Γερακάκη»². Ἄλλ' ἰδίᾳ ἐξηκριθῆσθε τὰ περὶ ταύτης κατὰ φιλικὴν μου αἵτησιν ὁ κ. Κούσκουρης, ὃ παραχωροῦμεν ἤδη τὸν λόγον.

Ἡ οἰκογένεια Πετροπουλάκη κατάγεται ἐκ τοῦ χωρίου Κελερᾶς τοῦ δήμου Οἰτύλου κλ.

1) Δελτ. Τόμ. Β'. τεύχ. σ'. σελ. 282—317. Ἔτ. 1885 86ρίου.
2) Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 288.



ΟΘΩΝ ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΣ

ΥΠΟΛΟΧΑΓΟΣ ΤΟΥ ΟΓΔΟΥ ΒΕΖΙΚΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ.

Τεσσαρακοσῆς ἡλικίας, ἀνάτιος υἱὸς τοῦ ἐκ Βυτίνης τῆς Πελοποννήσου ἀδελφοῦ ὑπασισταῦ τοῦ ἐνδόξου στρατάρχου Καρασκάκη, ἔπαισεν ἠρωτικῶς μαχόμενος ὑπὲρ τοῦ μεγάλου τῆς φίλης ἡμῶν πατρίδος κατὰ τὴν ἐν Κριζόβαλῃ μάχην τῆς 41ης Μαΐου 1886.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΣΕΛΙΣ Κ. ΒΟΛΩΝΑΚΗΣ

Ἄλλαχού, ἐν χώραις προηγμέναις ἐν πραγματικῷ ἐμπολιτισμῷ καὶ ἐκλεπτυνθείσαις τὸ αἶσθημα καὶ τὴν ἀντίληψιν, ἡ ἐξέλιξις τοῦ βίου τῶν καλλιτεχνῶν παρακολουθεῖται μετ' ἐνδιαφέροντος, μελετᾶται, ἀναλύεται, ἀνασκοπεῖται ἀπὸ τῶν διαφορωτέρων ἀπόψεων, συνελόντι δ' εἰτείν, οἱ καλλιτέχναι, οἱ ἀποτελοῦντες τὴν εὐπρεπέστεραν ἔκφρασιν τῆς ἀναπτύξεως καὶ τοῦ μεγαλείου ἔθνους τίνος, τυγχάνουσι γνωστοί, γνωστόστατοι τῷ δημοσίῳ, ὅπερ ἀπλήστως παρακολουθεῖ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ παραγωγὴν αὐτῶν. Ἐκεῖ κριτικὴ ἀυστηρὰ καὶ σπουδαία καὶ τύπος ὑπέριτος μικρῶν συμφερότων, διαφαίνεται τὸ κοινὸν περὶ πάντων καὶ τηρεῖ ἐνημέρους τοὺς ἐνδιαφερομένους, πάσης καλλιτεχνικῆς κινήσεως, πάσης βοήθης πρὸς τὰ πρόσω τοῦ ἐθνικοῦ βίου ἢ πρὸς τοιαύτας δὲ συνθήκας καὶ ἐν μέσῳ τοιούτου κοινού, ἁρμονικῶς παρὰ τοὺς χρηματιστὰς καὶ τοὺς ἐμπόρους καὶ τοὺς βιομηχάνους καὶ τοὺς χειροτέχναις, ἀναπτύσσονται οἱ σοφοὶ καὶ οἱ καλλιτέχναι, διότι αὐτοὶ αἱ διαφοροὶ κοινωνικαὶ τάξεις δὲν εἶνε στοιχεῖα ἀντιμαχόμενα, ἀλλ' ἁρμονικῶς συμβαδίζοντα καὶ ἀλληλοστηρίζοντα. Ὅ,τι συμβαίνει ἐν ἀντιθέσει παρ' ἡμῖν εἶνε γνωστόν. Ἀναστρέψατε τοὺς ὄρους καὶ θὰ ἔχητε τὴν εἰκόνα. Ἀρκεῖ νὰ σημειώσωμεν ὅτι παρ' ἡμῖν οἱ καλλιτέχναι τυγχάνουσι παντελῶς ἀγνωστοὶ τῷ δημοσίῳ, ἀγνωστοὶ αἰσθητικῶς, ἀγνωστοὶ κοινωνικῶς. Τοὺς λόγους τῆς τοιαύτης καταστάσεως δὲν ἐπιχειροῦμεν νὰ ζητήσωμεν. Σημειοῦμεν μόνον ὅτι ὑπὸ τοιούτους ὄρους τὸ ἔργον τῆς κριτικῆς ἀποβαίνει πολλαχῶς ἀνικρὸν καὶ φορτικόν, διότι ἔνα ὄμιον εἰλικρινεῖς, παρ' ἡμῖν, ἀποτίναται τις ὡς τὰ πολλὰ πρὸς ἀγνωστοὺς καὶ ἀδιαφοροῦντας περὶ ἀγνώστων καὶ ἀδιαφόρων, ἐν ᾧ ἐξ ἄλλου ἀπαραίτητον ἐφόδιον πρὸς ἀντίληψιν οἰουδὴποτε καλλιτεχνήματος, εἶνε ἡ ἀκριθὴς γνῶσις τῶν κατ' αὐτὸ καὶ περὶ αὐτοῦ, ἐν ἐποχῇ μάλιστα καθ' ἣν ἡ ἀρετὴ κριτικὴ τῶν ἰδεολόγων (idealistes) καταρρεῖ ὁσημέραι, ἡ δὲ κρίσις δὲν βασιζέται πλέον ἐπὶ κωνικῶδους σειρᾶς σκοτεινῶν νόμων, ἀλλ' ἐπὶ τῆς πεφωτισμένης ἀντιλήψεως, τοῦ sentiment savant¹, ἔνα μεταχειρισθῶμεν τὸν σοφὸν ὄρον παλαιοῦ Γαλλοῦ. Οὕτως ἄρα ἐχόντων παρ' ἡμῖν τῶν πραγμάτων καὶ τοσούτων ἄρ' ἐτέρου ὑπαρχουσῶν τῶν ἀπαιτήσεων τῆς κριτικῆς, ἢ πρέπει νὰ μετέλθῃ τις τὸ ἔλαττον ἔργον τοῦ διδασκαλοῦ, δαπανώμενος περὶ τὰ γνωστὰ καὶ τετριμμένα τοῖς εἰδημοσίῳ καὶ ἀναμνησκόμενος τὰ αὐτὰ τοῖς αὐτοῖς, ἢ νὰ καταστῇ ἀκατάληπτος καὶ προβληματικὸς. Ἐν τῇ κυμάνσει ταύτῃ καὶ τῷ βίπτισμῷ διαπορεύεται τις ὑποτέρως νὰ ἐργασθῇ.

1) Lambert Bos: Reflexions critiques sur la Poésie et sur la Peinture.

σθῆ. Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦν ἄρα νῆρξεται ἐπιμελετημένη τις καὶ παρ' ἡμῖν προκαταρκτικὴ ἐργασία, προλεινούσα τὸ ἔργον σοβαρωτέρας κριτικῆς, ἐν' ἀπλλαγμένῳ ἐπὶ τέλει, κατὰ μικρὸν, τῆς κατεχούσης παχυλῆς ἀμαθίας καὶ ὑψωθῶμεν ὑπὲρ τὴν βάνουσαν καὶ ἀδραλόγον κριτικὴν τῶν ἐφημερίδων. Τοιαῦται σκέψεις καὶ ἡ ἐν τῇ πόλει ἡμῶν εὐθεσις νέου πίνακος τοῦ γνωστοῦ καλλιτέχνου κ. Κ. Βολωνάκη, προήγαγον ἡμᾶς ἐπὶ τὴν αἰσθητικὴν σκιαγραφίαν τοῦ ἀνδρός.

Ὁ κ. Κ. Βολωνάκης καταλέγεται μεταξὺ τῶν ὀλίγων ἐκείνων Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν, οἵτινες, εὐμοιρῆσαντες ταλάντου καὶ ἀφοσιωθέντες εἰς τὴν τέχνην, κατώρθωσαν νὰ ἐργασθῶσι μετ' ἐπιγνώσεως, μορφωθέντες ἐν μεγάλοις κέντροις, ἐνθα καὶ τυγχάνουσι πλείοτερον γνωστοὶ καὶ προσφιλεῖς ἢ ἐν τῇ ἀγνώμονι πατρίδι. Ἐκεῖ, μακρὰν τῶν περὶ ἡμᾶς μικροτήτων, ἐν μέτῳ κινήσεως πνευματικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς, ὑποστηρίζουσιν καὶ ἀνταμοιβῆς τῆς ἐργασίας, ἐν ξένοις χώραις οἱ ὀλίγοι ἡμῶν καλλιτέχναι κατώρθωσαν νὰ ὑψωθῶσιν εἰς ἐπιζῆλον περιωπὴν. Λυπηρῶς ἀληθὴς ἐν τούτοις εἶνε ὅτι ἐν ξένη ἀτμοσφαιρᾷ καὶ ὑπὸ ξένας ἐντυπώσεις ἐκφυλλίζονται ὁσημέραι οἱ Ἕλληνας καλλιτέχναι, μακροῦνομενοι κατὰ μικρὸν τῶν ἐθνικῶν τύπων καὶ μὴ προάγοντες οὕτως ἐθνικὴν τέχνην. Τοῦτο εἶνε νόμος διαπιστωθεὶς ὑπὸ τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης. Ὁ βαθεὺς Γάλλος ἀκαδημαϊκὸς Vilet¹, ἐν τῇ περὶ τοῦ Eustache le Sueur κρίσει αὐτοῦ, ἀνασκοπῶν τὴν περίοδον ἐκείνην τοῦ βίου του, καθ' ἣν, πίνης αὐτός, ἐβόλεπε μετὰ πόνου τοὺς συναδέλφους καὶ ἡμιλητὰς σπεύδοντας πρὸς τὴν Ἰταλίαν—γενικὸν ὄνειρον τῶν τότε καλλιτεχνῶν—λέγει, ὅτι ὁ ἀγαθὸς ἀστὴρ τοῦ le Sueur, ἐκράτει αὐτὸν μακρὰν τῆς ὥρας, ἀλλ' ἐπικινδύνου Ἰταλίαις, ἐπικινδύνου βεβαίως διὰ τὴν πρωτοτυπίαν τοῦ τεχνίτου. Καὶ ταῦτα μὲν ἀναμνησκόμενα. Ἄλλ' ὅταν περὶ τῆς ἀτμοσφαιρᾶς διαπνεύει τὴν πατρίδα τοῦ καλλιτέχνου, ὅταν οὐδεὶς σάλος ἀνακινῇ τὸν ἐθνικὸν βίον καὶ οὐδεὶς ὄργασμος προάγει τὰ ἐθνικὰ ἰδανικά, ὅταν οὐδεὶς σύνδεσμος καὶ οὐδεὶς ἀμιλλα ὑπεκκίσει τὸ τάλαντον, στοιχεῖα τὰ ἅποια διαβλέπομεν ἐν ταῖς μεγάλαις ἐποχαῖς τῆς τέχνης, τὰ ἅποια ἀπαντῶμεν π. χ. ἐν τῷ XV αἰῶνι ἐν Ἰταλίᾳ, δημιουργοῦντα χρυσοῦν αἰῶνα, ὅταν τέλος ἡ πατρίς ἀποβαίνει μητρικὴ τοῖς καλλιτέχναις, τότε, καὶ τὴν ἀλήθειαν, μεταξὺ τῶν δύο κακῶν δικαίως προτιμᾶται τὸ μὴ χεῖρον. Τίς δὲ δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ ὅτι διὰ τοὺς Ἕλληνας καλλιτέχναις τὸ χεῖρον εὐρηται ἐν τῇ πατρίδι, ἐνθα ἀτυχῶς ὄλα μικρά, ὄλα συμβαδίζοντα: Ἐνθα ὑψώθη ἡ τέχνη εἰς ἐπιπρεπὲς σημείον, παρετηρήθη ὅτι συνεβαδίζον πάντες οἱ κλάδοι τοῦ ἐθνικοῦ βίου, στηρίζομενοι καὶ προαγόμενοι ἐπαλλήλως, ἀπὸ μιᾶς ἀρετηρίας καὶ πρὸς ἓν ἰδανικόν. Ἐὰν φαντασθῶμεν αἴφνης τὸν Λεονάρδον Βίνκιον, ἀναγκαστικῶς ἀναπολοῦμεν τὸν Μικιαβίλην, τὸν Σαβοναρόλαν, τὸν Στροτζίην, τὸν Μιχαὴλ Ἀγγελον. Πάντες, ἀδελφὰ πνεύματα, δρῶσι πρὸ παντός ὡς

1) L. Vilet. Etudes sur les Beaux Arts.

πολίται, ως Ἴταλοι. Ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος τῶν Ἀθηνῶν βλέπομεν παραλλήλως ἐμπλαισιμένους τὸν Περικλῆ καὶ τὸν Φειδιάν, ἐν τῷ XVII αἰῶνι ἐν Γαλλίᾳ ἐκδηλοῦνται τὰ μεγαλειότερα πνεύματα, ἀλλὰ τὸ φῶς καὶ τὸ θαλπος ἐκφοροῦνται ὡς ἀπὸ ἐστίας, ἐκ τῆς μεγαλοπράγμονος Αὐλῆς Λουδοβίκου τοῦ XIV. Παρ' ἡμῶν μικρὰ ἢ πολιτικῆ, ἢ κοινωνία, ἢ τέχνη, τὰ πάντα. Τίς θάπῃται ἄρα παρὰ τῶν Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν νὰ ταφῶσιν ἐν τῇ πατρίδι παρορῶμενοι καὶ λιμώττοντες;

Ἡ αἰσθητικὴ ἐπισκόπησις ἐν τούτοις τοῦ κ. Βολωνάκη, σχετικῶς πρὸς ὅσα ἐξεθέμεθα ἀποδεικνύσιν αἰσθητικὴν τινα ἀλήθειαν, ὅτι δῆλα δὴ ἰσχυραὶ καλλιτεχνικαὶ φύσεις, ἐπιρρυνόμεναι ὑπὸ εὐρείας μαθησεως, τὴν ὁποίαν σοφώτατα σινιστᾷ ὁ Pichat¹ τοῖς καλλιτέχναις, διασφῶζουσιν ὑπὸ τὰς μᾶλλον ἐμποδίου περιστάσεις τὸν ἔθνηκόν αὐτῶν χαρακτήρα, ἀλλοιούμενον ὡς, ἀλλὰ μὴ ἐκλείποντα. Ὁ κ. Βολωνάκης ἐπὶ εἰκοσθετίαν ζήσας καὶ ἐργασθεὶς ἐν Μονάχῳ, καὶ ἀναπνεύσας ξένην κοινωνικὴν ἀτμόσφαιραν καὶ κορσεθεὶς ξένων ἐντυπώσεων, εἶναι ἐν τούτοις ἐλληνικώτατος ἐν ταῖς ἐμπνεύσεσιν αὐτοῦ, ἐλληνικὸς οὐχὶ κατ' ἐπιφάνειαν καὶ ἐζητημένως, ἀλλὰ κατὰ τὴν οὐσίαν, κατὰ τὴν καλλιτεχνικὴν αὐτοῦ ἰδιοστασίαν, ὡς παρακτιόντες θὰ προσπαθήσωμεν νὰ καταδείξωμεν τοῦτο εἶναι παρήγορον φαινόμενον καὶ συγκεράννυσι τὴν λυπηρὰν ἀληθῶς ἐντύπωσιν τοῦ ἐκπατρισμοῦ τῶν ἀριστέων τῆς παρ' ἡμῶν τέχνης.

Ὁ κ. Βολωνάκης ἐκ τῶν ποικίλων κλάδων τῆς γραφικῆς ἠκολούθησε τὴν τοπιογραφίαν, τὴν κατ' ἄλλους ἀδοκιμώτερον βωπογραφίαν (paysage) καὶ εἰδικώτερον πάλιν ἐνέμεινε εἰς τὸν ἀπεικονισμὸν θαλασσιῶν σκηνῶν. Ἡ τοπιογραφία δὲν εἶνε βεβαίως τὸ ἀνώτερον εἶδος τῆς γραφικῆς, ἀλλὰ δὲν εἶνε καὶ τὸ ταπεινότερον, ὡς ἠθέλησαν τινες νὰ ὑποστηρίξωσι, χαρακτηρίσαντες τοῦτο ὡς ἀπλὴν μίμησιν τῆς φύσεως, ἐνθα τὸ ἰδανικὸν ἀληθὲς ὀλίγον ἐπιπνέει ἢ δ' ἐμπνεύσει τοῦ καλλιτέχνου περιωρισμένη. Τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι κατὰ τὰς μεγάλας ἐποχὰς τῆς γραφικῆς, ὅτε μεγάλα γεγονότα, μεγάλη κοινωνικὴ δράσις, μεγαλοεργὸν παρελθὸν καὶ ζωηραὶ ἔθνηκαὶ παραδόσεις ἐνέπνεον τοὺς καλλιτέχναις, τύπος ιδεώδους ὑπῆρξε πρὸ παντός ὁ ἄνθρωπος, ὑπὸ τὰς διαφορωτέρας ἀπόψεις, ὡς κατὰ τὸν Taine² ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι ὁ γυμνός καὶ καλὸς τὸ εἶδος νεανίας, ἐν τῷ μεσαιῶνι ὁ ἐκστατικὸς μοναχὸς καὶ ὁ ἐρωτόληπτος ἱππότης, κατὰ τὴν ΙΖ'. ἑκατονταετηρίδα ὁ κομφοπρεπὴς αὐλικός, ἐν τοῖς ὀλίγοις πρὸ ἡμῶν χρόνοις κατηρεῖς Φαῦστοι καὶ Βέρθεροι. Ἄλλ' ἐν χρόνοις καθ' οὓς παύει ἢ μεγάλη κοινωνικὴ δράσις ὁ δὲ σύγχρονος ἄνθρωπος καὶ ὁ τῶν παραδόσεων καθίσταται πλέον προσκορῆς τῇ τέχνῃ, αὕτη τρέπει τότε τὰ βλέμματά πρὸς τὴν περβένον φύσιν καὶ τότε θάλλει ἡ τοπιογραφία. Ἐπισκοπήσωμεν μικρὸν τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης. Μετὰ τὸν σάλον καὶ τὴν ἀκμήν, τὴν με-

1) Laurent Pichat: L'art et les artistes en France.

2) Taine: Philosophie de l'art.

ταξὺ τοῦ XV καὶ XVI αἰῶνος ἐν Ἰταλίᾳ, ἐν τῇ καταπτώσει τῆς μεγάλης τέχνης, θάπαντήσωμεν ἐξοχὸν τοπιογράφον, τὸν Γάλλον Κλαῦδιον Λορραίν, ὅστις ἐν ταῖς θαυμασταῖς αὐτοῦ συνθέσεσιν, ἐν γραφαῖς, ἐνθα ἐν ἀπόπτῳ συγγεῖται ὁ οὐρανός πρὸς τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ὁ δὲ ἥλιος φωτίζει ἐνδοξα εἰρείπια, διαβλέπει τὴν ιδεώδη γῆν τῆς ἐπαγγελίας, πρὸς ἣν προσηλοὶ τὰ κεκορημένα βλέμματά του, συζευγνύς ἐν τῇ τοπιογραφίᾳ τὸν ἀρχαῖον πρὸς τὸν νεώτερον κόσμον, ὡς ὁ Ραφαήλ ἐν τῇ προσωπογραφίᾳ. Ἡ τοπιογραφία ἐν τούτοις ἀνέδειξεν ἐκάστοτε διακεκριμένους καλλιτέχναις τὸν Salvator Rosa, τὸν Poussin καὶ τοσοῦτους ἄλλους, ὧν ἐξέχουσιν οἱ τῆς Ὀλανδικῆς Σχολῆς. Ὅτι δὲ ἡ τοπιογραφία δὲν εἶνε ζῆρὰ καὶ οἰονεὶ φωτογραφικὴ μίμησις τῆς φύσεως, ἀποδεικνύουσιν οἱ πίνακες ἐξόχων τοπιογράφων (paysagistes) ἐν τοῖς ὁποίοις δὲν θαυμάζει τις μόνον τὴν πιστότητα τοῦ ἀπεικονισμοῦ τῶν ἀντικειμένων καὶ τὸν πλοῦτον τῆς διαχρώσεως (coloris) ἀλλὰ καὶ τὴν εὐτυχίαν τῆς εὐρέσεως καὶ τὴν ἄρμονίαν τῶν συνδυασμῶν, δι' ὧν χαρακτήρων δὲν εὐαρεστοῦσι μόνον τῆ φύσις, ἢς σύντομοι καὶ παροδικαὶ αἱ τέρψεις, ἀλλ' ἀπειθύνονται μάλιστα πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ διεγείρουσι δι' αἰσθημάτων συναίσθημα, εἴτε καθ' ἑαυτοῦς, εἴτε διὰ τῶν συνεφελομένων, κατὰ τὸν αἰσθητικὸν νόμον, ἰδεῶν. Τοῦτο ἀπαιτεῖ πρῶτα ὁ λεπτός κριτικὸς Martha¹ παρὰ τῶν καλλιτεχνικῶν ἔργων καὶ ὑποδείκνυσι μέγας ἠθογράφος τῆς ἀρχαιότητος² λέγων τὴν αἰσθητικὴν κινήσθαι ὑπὸ πάντων καὶ κινουμένην πρὸς τὸ φροσῶν ἀναφέρειν, ὡς πέποθεν. Ὅτι ὅμως ἀπατᾷ συνήθως ἐν τῇ κρίσει εἶνε ἡ ἑλλειψὶς λεπτότητος ἐν τῇ παρατηρήσει, λεπτότητος περὶ τὴν ἀνακάλυψιν τῶν ἐξυπακουομένων ἐν τινι γραφῇ. Πολλοὶ ἠδίκησαν π. χ. πίνακάς τινας Ὀλανδικούς, Δανικούς, Σουηδικούς, παριστῶντας ἄπλως εὐπρεπεῖς θαλάμους, μετὰ καθαρῶν δαπέδων, γεγναμένων καὶ στιλβόντων ἐπίπλων, ἐφ' ἃ πάντα ἀπ' ἀνεωγμένης θυρίδος καταχρῆται φωτεινὴ δέσμη ἀκτίνων. Ὁ κρίνων οὕτω πῶσφ ἄγνοεὶ τὴν ἀληθῆ ποιήσιν τῆς Ἄρκτου! Εἰς τὰς ψυχρὰς ἐκείνας καὶ ἡμιγλώδεις χώρας, ἀνεωγμένη θυρίς, ἀκτὶς Ἡλίου, φαινόμενον τοσοῦτον σπάνιον, διασκευὴ θελατικὴ αἰθούσης, διεγείρει τὰς ιδέας τῆς εὐημερίας, τῆς τάξεως, τῆς γαλήνης. Ἡ λάμψις τῶν ἐπίπλων διατρανεῖ τὴν αἰγλήν τῆς οἰκιακῆς ἀρετῆς, τὸ δὲ ὄνειρον τῶν θελατικῶν θυγατέρων τῶν τόπων ἐκείνων, εἶνε νὰ κατοικήσωσι τοιοῦτους θαλάμους μετ' εὐτυχῶς συζύγου³, ἐν οἷς διαλάμπει ἡ καθαριότης καὶ ἡ τάξις, ἡ μήτηρ τοῦ καλοῦ, ἢς τῶσφ ἐπιχαρίτως ὑπεραπολογεῖται ὁ Ξενοφῶν ἐν τῷ Οἰκονομικῷ του⁴. Τὰς ἀρετὰς ταύτας τῶν

1) Martha: La delicatesses dans l'art.

2) Πλοῦταρχου: Βίος Δημητρίου.

3) C. Martha. La discretion dans l'art et les sous-entendus.

4) Ὅς καλὸν ἱμάτιον κεχωρισμένα ἰδέειν, καλὸν δὲ στρώματα, καλὸν δὲ χαλκίον, καλὸν δὲ τὰ ἄμφι τραπέζας, καλὸν δὲ καὶ ὁ πάντων καταγελάσειεν ἂν μάλιστα, οὐχ' ὁ σεμνός, ἀλλ' ὁ κομψός, ὅτι καὶ χύτρας, φησὶν, εὐρυθρον φαίνεσθαι εὐκρινῶς κειμένας. (Ξενοφ. Οἰκονομ. Κεφ. VIII).

μεγάλων τοπιογράφων διαβλέπομεν εὐτυχῶς ἐν τοῖς πίναξι τοῦ ἡμετέρου καλλιτέχνου, οἵτινες εἴτε ἱστορικοί, εἴτε σκηνογραφικοί, εἴτε φανταστικοί, διατιθέασιν ἡμᾶς εὐαρέτως, ἀφουρνίζοντες συναίσθηματα καὶ ιδέας.

Ὁ κ. Βολωνάκης ἐνεπνεύθη ἐκ τῆς θαλάσσης μᾶλλον ἢ τῆς ξηρᾶς καὶ ἔγραψε κατὰ τὸ πλεῖστον θαλασσιᾶς σκηνάς. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς τοπιογραφίας ἱκανοὶ παρὰ τοῖς διαφοροῖς ἔθνεσιν ἐνεμύθησαν¹. Ἐν Ἑλλάδι ὅμως κατ' ἐξοχὴν ἡ θάλασσα εἶνε πηγὴ πλουσιῶν ἐμπνεύσεων. Ἀπλουμένη λειοκύμων, περιβρέχουσα μαγικὰς ἀκτὰς καὶ παρεισδυομένη ἐν αὐταῖς διὰ γραφικῶν κολπίσκων, τὸ πλεῖστον μὲν κατοπτρίζουσα κυανῶν καὶ αἰθρίων οὐρανόν, καὶ ἐλαφρῶς ὑποφρῖσσουσα, ὑπὸ λεπτόν πνεῦμα, σπανιώτερον δὲ συντρασσαμένη καὶ ἀγριαινούσα, αὐλακουμένη ἀδιαπαύτως ὑπὸ ἐλαφρῶν ἀκτίνων, συρομένων ὑπὸ ἐρυθρᾶς ἢ λευκῆς πτέρυγος, ἢ ἐξαγγελιομένων νυκτός διὰ μαγικῶς διαθέντος τὰς ἐκτάσεις φανού, ἢ θάλασσα ἡ Ἑλληνικὴ, μεταβάλλουσα ἀδιαπαύτως ὄψεις, ἐν αἰωνία ἄρμονίᾳ χρωμάτων καὶ ἤχων, εἶνε ὄντως πλουσία μήτηρ τῆς ἐμπνεύσεως τοῦ καλλιτέχνου. Ὁ κ. Βολωνάκης ἐμελέτησε βαθέως τὴν θάλασσαν καὶ εἴτι πλεῖστον τὴν ἑλληνικὴν θάλασσαν. Ἐκ τούτου δ' ἐν τοῖς πίναξιν αὐτοῦ ἀπαντῶμεν πάντοτε τὴν γαλήνην τῶν ἑλληνικῶν θαλασσῶν, γαλήνην καθολικὴν, ἢν ἀποπνέει ἡ μαλακὴ καὶ ἄρμονικὴ αὐτοῦ μετὰθεσις ἐν τῇ διαχρώσει καὶ αἱ σκηναὶ ἄς ἀπεικονίζει, γαλήνην ἐμπνεύσεως, ἢτις χαρακτηρίζει τὰ ἑλληνικὰ προϊόντα ἀπὸ τῶν πλαστικῶν χρόνων, ἢτις προήγαγε τὴν γλυπτικὴν καὶ τὰς πλαστικὰς τέχνας, εἰς ἣν περιωπὴν ἐξικοντο, ἐν Ἑλλάδι καὶ ἢτις ἐκάλλυνε δι' ἀρρήτου πλαστικότητος πάντα τὰ ποιητικὰ καὶ καλλιτεχνικὰ προϊόντα τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ κόσμου. Σημειωτέον δὲ, ὅτι καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἱστορικοῖς πίναξιν αὐτοῦ, ἐν τῷ *Ναυμαχίᾳ τῆς Σαλαμίως*, τῇ τοῦ *Trafalgar*, τῇ τῆς *Αἰόσης*, ὧν τὸν πρῶτον καὶ τὸν δεῦτερον ἠτύχησαμεν νὰ ἴδωμεν, δὲν μεταβάλλεται ὁ χαρακτήρ τοῦ ἡμετέρου καλλιτέχνου, τηρούντος ἄετι τὴν μεγαλοπρεπῆ γαλήνην τῆς ἐμπνεύσεως, τὴν ἄρμονίαν ἐν τοῖς καθ' ὅλου καὶ κατὰ μέρος. Δὲν εἶνε τοῦ παρόντος νὰ εἰσελθῶμεν εἰς λεπτομερῆ μελέτην τῶν ἔργων τοῦ κ. Βολωνάκη, ἀπαιτοῦσαν ἐνδιατριβὴν μακροτέραν, οὐχ' ἤττον ἐπισκοποῦμεν γενικῶς τὸν χαρακτήρα τῶν γραφῶν αὐτοῦ. Ἡ μεγάλη δεξιότης τοῦ κ. Βολωνάκη περὶ τὸ εἶδος, ὅπερ ἐκαλλίεργησεν, εἶνε ἀπόρροια δύο μεγάλων ἀρετῶν τοῦ ἡμετέρου καλλιτέχνου, αἵτινες σπανίως συνυπῆρξαν παρ' ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ, ἤτοι τῆς τελειότητος αὐτοῦ ἐν τῷ διαγράμματι (dessin) καὶ σύνμα ἐν τῇ διαχρώσει (coloris). Ἀπόδειξις δὲ, ὅτι ἐν Βενετίᾳ, ἐνθα ἡ διαχρῶσις ἐ-

(1) Ἐξόχως θαλασσογράφους (marinistes) ἀναφέρει ἡ ἱστορία τῆς τέχνης, Ἴταλους μὲν τὸν Canaletto καὶ Salv. Rosa, Γάλλους τὸν Lorraine, τὸν Vernet οὐ τὰ πλεῖστα ἔργα εὐρηγται ἐν Λούβρω, τὸν Guadin, τὸν Garneray, τὸν Isabey, τὸν Delacroix, Ὀλανδοὺς καὶ Βέλγους τοὺς Wlieger, Vander Heyden, Van der Velde κτλ. Ἀγγλοὺς τοὺς Wilson, Jones, Both, Turner, Harding, Coleott, κτλ.

τελειοποιήθη εἰς θαυμασίον βελθόν, τὸ διάγραμμα ὑπελείπετο. Ὅτε δὲ ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελοῦ ἐπορεύθη μετὰ τοῦ Vasari πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Τισιανού, εἶπε φεύγων τῷ συνοδῷ: «Τί κρίμα ὅτι ἐν Βενετίᾳ δὲν προσέσχον εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ καλῶς διαγράψαι (dessiner). Ὁ ἄνθρωπος οὗτος (ὁ Τισιανός) τοῦ ὁποῦ ἡ διαχρῶσις εἶνε τῶσφ ζωηρὰ καὶ λαμπρὰ, θὰ ἦν ἀπαράμιλλος, ἐὰν ἐκράνεν τὸ πνεῦμα του διὰ τῆς τέχνης τοῦ διαγράμματος». Ὁ κ. Βολωνάκης λοιπὸν κατορθοὶ νὰ συνενεῖ ἐν τοῖς πίναξιν αὐτοῦ οὐ τὴν τυχούσαν τελειότητα διαγράμματος μετὰ τελειότητος διαχρώσεως. Ἀλλὰ πρὸ παντός ὁ κ. Βολωνάκης εἶνε διακεκριμένος διαχρωστήρ (coloriste) διότι ἠγάπησε καὶ ἐμελέτησε τὴν φύσιν ἀπ' εὐθείας. Ἡ φύσις δωρεὴ ἡμῶν τὸ χρῶμα, λέγει ὁ Dumesnil¹, ἀλλ' ὑπὸ τὴν συνθήκην νὰ μὴ ἀπομακρυνώμεθα αὐτῆς. Τὸ χρῶμα λέγει ὁ αὐτός συγγραφεὺς, σοφώτατος, εἶνε τὸ λανθάνον θάλπος τῆς ψυχῆς, τὸ ὁποῖον διαβλέπομεν εἰς τοὺς λόγους τοῦ ῥήτορος, εἰς τοὺς στίχους τοῦ ποιητοῦ εἰς τὸν μάρμαρον τοῦ γλύπτου. Οὐδεὶς ἄρα ἐκ συστήματος ἀποβαίνει διακεκριμένος διαχρωστήρ, δικαίως δ' ἡ δημότης τῶν Γάλλων σοφία λέγει, ὅτι ὁ διαχρωστήρ γεννᾶται, ὡς γεννᾶται ὁ ποιητής, φέρων ἐνδιάθετον καὶ συγγενῆς τὸ θάλπος τοῦτο. Τὸ δὲ θάλπος αὐτὸ ἐμπνεύσει χῶραι κατ' ἐξοχὴν περικαλλεῖς καὶ θερμαὶ ὡς ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Ἑλλάς. Διὰ τοῦτο ἡ περικαλλῆς νύμφη τοῦ Ἀδρια, ἡ θαλασσοπόρος Βενετία, ἐγέννησε τοὺς μεγαλειότερους διαχρωστές, τὸν Marco Basaiti, τὸν Bocco Marccone, τὸν Mensuetti, τὸν Carpaccio, τὸν Bonifazio. Τὸ μυστήριον λοιπὸν τῆς διαχρώσεως ἱκανῶς κατέχει ὁ κ. Βολωνάκης χωρὶς ν' ἀρέσκηται εἰς τὸν φόρτον τῶν πολλῶν χρωμάτων, συμφορομένων ἀδικακῶς καὶ καταπονούντων τὴν ὄρασιν, κλασικώτατα ἀπλοῦς περὶ τὰ εὐνοούμενα αὐτῷ χρώματα, ἀκολουθῶν κατὰ τοῦτο τὴν Γαλλικὴν Σχολήν, χειρίζεται ταῦτα ἀπαρμιλλῶς, συγκεραννύς αὐτὰ μαλακῶς, καὶ ἐπιζητεῖ τὴν ποικίλιαν οὐχὶ ἐν τῇ ἀντιπαρβολῇ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων ἀλλ' ἐν τῇ καταλλήλῳ καὶ ποικίλῃ διαθέσει τῶν ὀλίγων. Καὶ εἶνε τοῦτο ἀρετὴ τῶν μεγάλων τεχνιτῶν καὶ καταδείκνυσι τὴν δύναμιν περὶ τὸν χειρισμὸν τοῦ χρώματος, ὡς ἐξαγγέλλει μακρόθεν τὴν ἀδυναμίαν ὁ ἄσκοπος φόρτος τῶν χρωμάτων, ὁ ἐπιζητῶν νὰ καταθαμβώσῃ τὴν ὄψιν καὶ κατακαλύψῃ τὰς ἑλλείψεις.

Ὁ τελευταῖος καὶ νεώτατος πίναξ τοῦ κ. Βολωνάκη ὁ ἄρτι ἀπολιπὼν τὸ ἐργαστήριον (atelier) τοῦ καλλιτέχνου, παριστᾷ τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς. Τὸ θέμα ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται πως πεζὸν καὶ δουλικὸν κατ' ἀνάγκην ἢ μίμησις. Καὶ ὅμως καὶ ἐνταῦθα ἐκ τῶν ὑστέρων καταδείκνυται ἐτέρα αἰσθητικὴ ἀλήθεια, ὅτι δῆλα δὴ πολλὰ πράγματα ταπεινὰ ἐκ πρώτης ὄψεως, δύναται κάλλιστα νὰ γένωνται ὑποκειμένα μιμήσεως τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν, τυγχάνοντα δεξιῶν τεχνίτου, πεπρωτισμένου τῇ δυνάμει τοῦ ἀνευρίσκου πανταχοῦ τὸ ἑλλαν-

(1) Dumesnil. L'art Italien.

θάνον καλόν και τό ύψηλόν και διά τών καταλλήλων συνδυασμῶν ἐξιδανικεύει τά θέματα αὐτοῦ. Ἐν τῇ εἰκόνι τοῦ κ. Βολωνάκη διαβλέπει τις ὅτι ἡ θεά λιμένος δέν εἶναι ἀδιάφορον θέμα, ἀλλ' ὅτι ποικίλας συμφέρει τὰς ἐντυπώσεις και ἀλλεπαλλήλας διεγείρει τὰς ἰδέας. Ἀφ' ἐνός αἱ ὑψηλαί ἰδέαι τῆς δυνάμεως, τοῦ πλοῦτου, τοῦ μεγαλείου, ἐν τοῖς γίγασι τῶν ἀτμηλάτων, ἀφ' ἑτέρου δέ τρυφερά συναισθήματα, προκαλοῦμενα ἐν ἀντιπαράθεσι ὑπό ἐλαφρῶν ἀλευτικῶν ἀκατίων και περικαλλῶν λέμβων και παρά ταῦτα πάλιν ἄλλη ἀντίθεσις, ἡ τοῦ πολυπράγμονος βίου τῆς ζῆρας, τοῦ ἀνελισσομένου ἐγγύτατα, ἀναδείκνυσι τό θέμα λιμένος, ἐν τῶν ποικιλοτέρων θεμάτων, ἅτινα δέν δύναται νά παρίδῃ ἡ τέχνη μάλιστα τῶν ἡμετέρων χρόνων, ἡ ἀπό τῆς πραγματικῆς ὕψους τοῦ βίου ἐπιζητούσα νά συγκινήσῃ. Ὁ κ. Βολωνάκης παρέστησε τόν λιμένα Πειραιῶς ἐν πρωϊνῇ ὥρᾳ. Γνωστὸν δ' ὅτι ἐν τῷ κλίματι ἡμῶν, κατὰ τὰς πρωϊνάς ὥρας, περὶ τὴν ἀνατολὴν και τὴν δύσιν τοῦ Ἡλίου, ὁ οὐρανὸς και ἡ θάλασσα περιβάλλονται τὰς ποικιλωτέρας ἀποχρώσει, ἐν ἡδυτάτῃ κράσει χρωμάτων και λάμψεων, ἐν ᾧ τό καυστικὸν μεσουράνημα, διὰ καταθλαμβούντος φωτός περιχέον τ' ἀντικείμενα, ἀποδίδουσι αὐτοῖς μονότονόν τινα και συνομοιωτικὸν χαρακτήρα. Ἐν τῷ πίνακι λοιπὸν τοῦ κ. Βολωνάκη, ἐν πρωϊνῇ ὥρᾳ, ὁ οὐρανὸς φαίνεται κεκαλυμμένος ὑπὸ ἀρχαυοῦρων και ὀμιχλωδῶν νεφελῶν, χρυσιζομένων ἐν τῷ ἐρυθρῷ και τῷ κιτρίνῳ, ὑπὸ τοῦ ἀνατέλλοντος Ἡλίου και θαμβούντων εὐκρέστως τό βαθύ κυανὸν τοῦ Ἀττικῆς οὐρανοῦ, ἐν ᾧ κάτω ἡ θάλασσα λειοκίμων και διαφεγγῆς ἀπλοῦται. Ἐν τῷ ἀνατολικῷ πλευρῷ τοῦ λιμένος ἀπαικονίζεται ἡ θορυβώδης ἀκτὴ Μιαούλη, ἐνθα ὁ συνωστισμὸς και ἡ κίνησις δέν ἤρξατο ἐτι, ἐκ τοῦ πρωϊνοῦ τῆς ὥρας, και ἐπὶ τῆς ὀψίας φέρονται ἀμαζαί τινες και ὁ προχιδρομος, ἐν ᾧ πρωϊνοί τινες, ἀναμείνοντες ἀτμόπλοῖόν τι, περιφέρονται ἀνά τὴν προκυμαίναν και τὴν ὁδόν. Ἐν ἀπόπτῳ πέραν φαίνεται τό στόμιον τοῦ λιμένος τό περικαλλές, τὴν δέ τάσιν τοῦ βλέμματος ἀνακόπτει εὐκρέστως τό ἐν ὀμιχλωδίῃ ὄψει διαφαινόμενον νησίον τῆς Ψιτταλείας. Ἐν τῷ λιμένι δέν ἀπαντᾷ πολυπράγμων και φορτικὴ κίνησις ἐπίσης. Ἀτμόπλοιά τινα φαίνονται προσωρισμένα, πολεμικὰ και ἐμπορικὰ, ἕτερον δέ ἀπαίρει, μεγαλοπρεπῶς κατευθυνόμενον πρὸς τό στόμιον τοῦ λιμένος, ἐν ᾧ λέμβος τις ἐλαφρῶς διαυλακεῖ τὴν λιαν πλάτην τῆς θαλάσσης. Ἀλλ' ὅτι μαγικὸν και καταδεινύον τὴν τέχνην και τὴν ναυπηγικὴν ἀκριβειαν εἶνε τό πλῆθος τῶν παρά τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν ὀρμούντων πολυαριθμῶν ἀκατίων, τῶν ὁποίων ἰστοὶ και σχοινία συμπλέκονται ἐν ποικίλῳ, ποικιλωτάτῳ θεάματι. Ἡ διαχρῶσις και τοῦ πίνακος τοῦτου τοῦ κ. Βολωνάκη φέρει τὸν γνωστὸν χαρακτήρα, ὃν διέγνωμεν και ἐξητάσαμεν ἀνωτέρω. Ἡ αὐτὴ ἁρμονία και ἀκριβεία περὶ τὴν κράσιν τῶν χρωμάτων, ἡ αὐτὴ ζωηρότης τῆς ἀντιθέσεως, ἡ αὐτὴ διαύγεια, ἡ χαρακτηρίζουσα τοὺς λοιποὺς πίνακας τοῦ κ. Βολωνάκη, κατακοσμεῖ και τὸν τοῦ λιμένος Πειραιῶς.

Βεβαίως, ἐάν ἀκριβολογήσωμεν, καλλιτέχνηι ὡς ὁ κ. Βολωνάκης εἶνε ἄξιος ἀνωτέρων ἐμπνεύσεων, και τό τάλαντον αὐτῶν ἡδύνατο νά ἐκφανῆ λαμπρότερον και ἐξωχότερον ἐν ἐργασίᾳ ὑψηλοτέρας περιωπῆς και ἐπιβολῆς. Ἀλλ' ἀτυχῶς οἱ παρ' ἡμῖν καλλιτέχνηι ἐν μέσῳ τῆς παγετώδους ἀδιαφορίας τοῦ κοινῆ, ἀναγκάζονται πρὸς τό ἀποζῆν, νά συμμορφῶνται πρὸς τοὺς ἐμπορικοὺς νόμους τῆς ζήτησεως και προσφορᾶς και νά περιορίζωνται εἰς ἐργα ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν διδόντα ἐλπίδας ἐκποιήσεως. Τοῦτο εἶνε λυπηρὸν σημεῖον. Εὐτύχημα εἶνε — εὐτύχημα ἀληθῶς διὰ τὴν τέχνην — ὅτι ὁ κ. Βολωνάκης, καθ' ἃ ἐξεφράσθη ἡμῖν, μετὰ πόνου ἀναπολῶν τῆς ἐν τῇ ξένη διαμονῆς, δέν προτίθεται νά παρατείνῃ ἐπὶ πλεῖον τὴν διαμονὴν αὐτοῦ ἐν τῇ πατρίδι, ἀλλὰ σκοπεῖ νά μεταβῇ ἐκ νέου εἰς Μόναχον και ἐργασθῇ ἐν κέντρῳ καλλιτεχνικῷ μεγάλῳ, ἐνθα ἡ ἐργασία ἀμειψεται, ἐνθα οἱ καλλιτέχνηι δημιουργοῦσιν ἑαυτοῖς θέσιν κοινωνικὴν εὐπρεπῆ, ἐνθα τό τάλαντον προάγεται, ζωογονούμενον ὑπὸ τοῦ θάλπου τῆς ἀγάπης και τῆς ἐκτιμῆσεως τῆς κοινωνίας, στοιχείων ἀνευ τῶν ὁποίων πᾶσα καλλιτεχνικὴ φύσις μαραινεται και θάπττον ἢ βράδιον ἀφρανίζεται.

Ἐν Πειραιῇ κατ' Αὐγουστον 1886.

ΠΕΤΡΟΣ Κ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΟΥ ΕΦΕΣΤΙΟΥ ΘΕΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΙΓΚΟΓΚ

(ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΔΙΡΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΤΑΟΣΣΕ)

Ἐπὶ τῆς δυναστείας τῶν Μίγη, κατὰ τὴν χρονικὴν ἐκείνην περίοδον, ἦν ἀποκαλοῦσι κια-τσιγκ (ἀπὸ τοῦ 1522—67) διέτριβεν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κιαν-σι ἀνθρωπὸς τις ὀνόματι Ἰγκόγκ. Τὸ μεταγενέστερον αὐτοῦ ὄνομα ἦτο Γιόν, και Λιαν-τιγκ ὁ ἐπίτιμος τίτλος του. Πειροκισμένος δέ διὰ σπανίας εὐφυίας, εἶχεν ἀποκτήσῃ οὐ μόνον ποικίλας, ἀλλὰ και σπουδαίας γνώσεις κατὰ τὰς ἐξετάσεις ἀνεδείκνυτο ἐκάστοτε πρωτεύων δεκαοκταετῆς ἔτυχε τοῦ βαθμοῦ τοῦ λυτοῦ. Ἀλλὰ γενόμενος τριακοντούτης, εἰς τσαούτην ἀπορίαν κατέστη, ὥστε ἠναγκάσθη νά παραδίδῃ μαθήματα, ὅπως ἀποζῆ' συνενωθείς δέ πρὸς δωδεκάδα δοκίμων, οἵτινες εἶχον σπουδᾶσιν ἐν τῷ αὐτῷ πανεπιστημίῳ, ἤρχισε νά προσφέρῃ μετ' αὐτῶν θυσίας εἰς τὸν θεὸν Βεντσιαγκ-τι-Κισέν. Αἰσθανόμενος μεγίστην εὐλάβειαν πρὸς τὰς ἱεράς γραφάς, παρεῖχε τὴν ἐλευθερίαν πρὸς τὰ ἐμψυχα ὄντα, ἀπέειχε τῶν αἰσθητικῶν ἡδονῶν, τοῦ φόνου τῶν ζῶων και τῆς ἀθυροστομίας. Ἀκολουθήσας ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὴν διαγωγὴν ταύτην, ἐπτάκις παρουσιάσθη εἰς τὸν διαγωνισμὸν τῶν πρόλυτων, ἀλλὰ δέν κατώρθωσε νά ἐπιτύχῃ

τὸν βαθμὸν τοῦτον. Νομφευνεῖς, ἀπέκτησε πέντε τέκνα: ὦν τό τέταρτον νοσῆσεν ἀπεθίωσε ἐκ προώρου θανάτου, τό δέ τρίτον, μορφῆς και εὐφυίας ἐκτάκτου, εἶχε δύο φακοὺς μελανωποῦς ὑπὸ τὸν τασόν τοῦ ἀριστεροῦ ποδός; πατήρ δέ και μήτηρ ἔτρεφον ὑπὲρ αὐτοῦ ἐγκάρδιον στοργήν. Ἀλλ' ἄγον τό ὄγδον τῆς ἡλικίας του ἔτος, ἐνῶ μίαν τῶν ἡμερῶν ἐπαίξεν ἐν τῇ ὁδῷ, αἰφνης ἐξηφανίσθη, οὐδὲ πλέον ἐγνώσθη τί ἀπέγινεν. Ἐκ τῶν τεσσάρων θυγατέρων του μίαν μόνην ἡδυνήθη νά διασώσῃ τοῦ θανάτου, ἡ δέ σύζυγός του ἐκ τῶν ἀδικῶπων δακρύων ἐστερήθη τῆς ὁράσεως. Ἀλλ' ὅσον ἐπιμόνως και ἀειεργάζετο καθ' ὅλον τό ἔτος, ὁ Ἰγκόγκ ἐβλεπεν ὁσημέραι ἐπαυσανομένην τὴν πενίαν του' ἐξήτασεν ἑαυτόν, και βλέπων ὅτι δέν εἶχε διαπράξῃ βαρῆ τι ἀμάρτημα, ὑπετάγη ἀγγογγύστως εἰς τὰς θείας τιμωρίας. Ἀφοῦ δέ διήνυσε τό τεσσαρακοστὸν τῆς ἡλικίας του ἔτος, ἔγραψε καθ' ἑκάστην εἰς τό τέλος τῆς δωδεκάτης σελήνης ἱεσίαν ἐπὶ κιτρινωποῦ χάρτου, ἦν ἔπειτα ἐπυρπόλει πρὸ τοῦ ἐφεστίου δαίμονος, ἱκετεύων αὐτόν νά προσκομίσῃ τὰς εὐχάς του πρὸς οὐρανόν. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐπολιτεῦθη οὕτω πως, και ὅμως δέν ἀπέλαθεν ἀμοιβήν τινα. Ἄγων δέ τό τεσσαρακοστὸν ἔβδομον τῆς ἡλικίας του ἔτος, τὴν τελευταίαν ἑσπέραν τοῦ ἐνιαυτοῦ, διετέλει καθήμενος παρά τὴν ἀόμματον γυναῖκά του και τὴν μόνην θυγατέρα του. Καὶ οἱ τρεῖς συνηγμένοι ἐν τινε δωματίῳ, τόσῳ γυμνῷ ἐπίπλυν, ὥστε ἐνεποίει οἰκτον, προσεπάθον νά μαλάξωσι τὰ δεινά των, παρηγορῶντες ἀλλήλους, ὅπότε ἀκούουσιν αἰφνης κρουομένην τὴν θύραν. Ὁ Ἰγκόγκ λαμβάνει τό λυχνάριον και πορεύεται νά ἰδῇ τίς ἦτο' μελαναφόρος τις ἐμφανίζεται ἐνώπιόν του, φορῶν πῖλον τετράγωνον, τὴν κόμην δέ και τὸν πώγωνα ὑπολεύκουσ ἐχων μετὰ βαθειαν ὑπόκλισιν παρεκάθησε και εἶπε: Τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας μου εἶνε Τσιάγκ, φθάνω ἡδὴ ἐκ μακρᾶς ὁδοπορίας, ἦκουσα τὰς οἰμωγὰς και μεμψιμοιρίας σου και ἔρχομαι ἐπίτηδες, ὅπως σέ παραμυθίσω διὰ τὴν ἀθλιότητά σου. Ὁ Ἰγκόγκ ἐκπλαγείς, τῷ ἐπέδειξε φιλοφροσύνην και σεβασμὸν. Καθ' ὅλην μου τὴν ζωὴν εἶπεν ὁ Τσιάγκ ἐνέκυφα εἰς τὰ γράμματα και εἰς τὴν ἀσκήσιν τῆς ἀρετῆς και οὐδέν ἦττον δέν κατώρθωσα μέχρι τοῦδε νά λάβω προαγωγὴν τινα: ὁ θάνατος μου ἀφῆρπασε σχεδὸν ὅλα τὰ τέκνα: ἡ γυνὴ μου ἀπώλεσε τὴν ὄρασιν μόλις και μετὰ βίας κερδαίνομεν ὀλίγα τινά, ὅπως ἀντέχωμεν κατὰ τῆς πείνης και τοῦ ψύχους, ἐπιφέρων ὅτι οὐδέποτε εἶχε παύσῃ νά ἐπικαλῆται τὸν ἐφέστιον δαίμονα και νά καίῃ ἐνώπιόν του ἐγγράφους ἱεσίας.

Πρὸ πολλοῦ, ὑπέλαθεν ὁ Τσιάγκ, ἠξέυρω πάντα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν οἰκογενείαν σου' σὺ ἐπλήρωσας τό μέτρον τῶν πονηρῶν διαλογισμῶν σου. Σπουδάζων μόνον νά προσκτήσῃς κενὸν ὄνομα, ἀπηθύνας πρὸς οὐρανόν ἰβριστικᾶς ἱεσίας, πλήρεις παραπόνων και ἀντεγκλήσεων φοβοῦμαι δέ πολὺ μήποτε ἡ τιμωρία σου δέν περιορισθῇ εἰς τοῦτο και μόνον. Ὁ Ἰγκόγκ τρομάξας και συντριβείς τὴν καρδίαν, εἶπεν: Ἐχω εἰς ἀκοῆς ὅτι ἐν τῷ ἄλλῳ κόσμῳ ἀναγράφεται ἐν βίβλῳ πᾶσα ἐλαχίστη ἀρετὴ ὅμοσα νά ἀγαθοποιῶ και ἐπὶ μακρὸν ἐτήρησα εὐλαβῶς τὰς ἐντολάς,

αἵτινες μοὶ ἐνετάλησαν. Εἶναι λοιπὸν δυνατὸν νά ρηθῇ ὅτι κατέγινα μόνον, ὅπως ἀποκτήσω ματαίαν ὑπόληψιν;

— Φίλε μου τῷ ἀπήνησεν ὁ Τσιάγκ μεταξὺ τῶν ἐντολῶν ἐκείνων ὑπάρχει μία τις, συνιστάσα σέβας πρὸς τὰς ἱεράς γραφάς, και ὅμως οἱ μαθηταί και συμμαθηταί σου μεταχειρίζονται πολλὰκις φύλλα ἀρχαίων βιβλίων, ὅπως ἐπικαλύπτωσι δι' αὐτῶν τοὺς τοίχους τοῦ δωματίου των και κατασκευάζουσιν εἰλήματα: τινὲς μάλιστα τὰ μεταχειρίζονται, ὅπως ἀπομάσσωσι τὴν τράπεζαν, και ἔπειτα δικαιολογοῦνται, λέγοντες ὅτι, ἀν ρυπαίνωσι τὰ χαρτῖα ἐκεῖνα, εὐθὺς ὕστερον τὰ καιοῦσιν. Αὐτὸ συμβαίνει καθ' ἑκάστην ὑπὸ τὰς ἰδίας σου ὄψεις, και ὅμως σὺ οὐδέ λέξιν ἀποστεινεις πρὸς αὐτοὺς, ὅπως τοὺς ἀποτρέψῃς τοῦ τοιοῦτου' και σὺ αὐτὸς, ἀν καθ' ὁδὸν τύχῃ νά εὔρῃς τεμαχίον τι γεγραμμένου χάρτου, τό φέρεις εἰς τὸν οἶκόν σου και τό ρίπτεις εἰς τὰς γρότας: εἶπέ διατί τό καιεῖς; Εἶνε μὲν, ἀληθές ὅτι κατὰ πάντα μῆνα ἀπολύεις ἐλευθερά ζῶα, προσωρισμένα εἰς θάνατον, ἀλλὰ κατὰ τοῦτο ἀκολουθεῖς τυφλοῖς ὄμμασι τὴν δοξασίαν τοῦ πλήθους και πολιτεῦσαι μόνον κατὰ τὰς τῶν ἄλλων ὑπαγορεύσεις, φαίνεται δέ ὅτι θὰ ἦσο ἀμφορρητῆς και ἀβέβαιος. ἀν δέν σοὶ ἐδίδον οἱ ἄλλοι: τό παράδειγμα. Ἡ φιλανθρωπία, ἡ εὐσπλαγχνία, οὐδέποτε εὗρον ἦγὼν ἐν τῇ καρδίᾳ σου' ἐπιτρέπεις νά σοὶ παραθέτωσιν ἐπὶ τῆς τραπέζης καρίδας και καρκίνους: δέν ἔχουσιν ἀρά γε και οὗτοι τὴν ἀρχὴν τῆς ζωῆς; Ἀλλ' ἔλθωμεν και ἐπὶ τὰ ἀμαρτήματα τῆς γλώσσης: σὺ φημιζέσαι ἐπὶ τῇ εὐχρείᾳ και τῇ ἰσχύει τοῦ λόγου, ὅσάκις δέ συζητεῖς πρὸς τινα ἀποκαθιστᾶς αὐτόν ἀναυδόν. Δέν ἀγνοεῖς βεβαίως ὅτι αἱ λέξεις, αἵτινες ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι διαφεύγουσι τὰ χεῖλη σου, τραυματίζουσι τὴν καρδίαν και ἐξασθενίζουσι τὴν πρὸς σέ ἀγάπην τῶν ἀνθρώπων, πολλὰκις μάλιστα ἐν τῇ ρύμη τοῦ λόγου, καταχρώμενος τὴν ὑπεροχὴν σου, προσβάλλεις τοὺς ἀντιπάλους σου διὰ δακεθίων σκωμμάτων και τιτρώσεως αὐτοῦς διὰ τῶν ὀξέων βελῶν τῆς γλώσσης σου, δι' ὧν ἐπισπᾶσαι τὴν θεῖαν ὀργήν. Ἀγνοεῖς πόσον μέγας εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀμαρτιῶν σου, αἵτινες εἶνε ἀναγεγραμμένα ἐν τῷ ἄλλῳ κόσμῳ, και φαντάζεσαι ὅτι εἶσαι ὁ ἐναρετώτατος τῶν ἀνθρώπων. Τίς τολμᾷ νά ἰσχυρισθῇ ὅτι δύναται νά με ἐξαπατήσῃ; νομιζεις τάχα ὅτι ὁ ἄνθρωπος δύναται νά διαβουκολήσῃ τό θεῖον; Παραδέχομαι ὅτι δέν διαπράττεις ἀδικημά τι ἀλλ' εἶπου ἰδῆς εὐειδῆ τινα γυναῖκα, τὴν κατατρῶγεις διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, σέ καταλαμβάνει αἰφνιδία τις ταραχὴ, οὐδὲ τὴν ἀποδιώκεις πλέον ἐκ τῆς διανοίας. Ἐκ τῆς στιγμῆς ἐκείνης διέπραξας νοερώς μοιχείαν: λείπεται μόνον νά τὴν ἐκτελέσῃς και ἐργῷ. Σύνελθε λοιπὸν ὀλίγον εἰς σεαυτόν: ἔχεις τάχα τόσην ὀλίγην ἐξουσίαν ἐπὶ σεαυτοῦ, ὥστε νά μὴ δύνασαι νά μιμηθῆς τὸν σοφὸν Λουνασεῦ, ἀν εὐρίσκεσο εἰς τὴν θέσιν σου; Καὶ ὅμως λέγεις ὅτι διεφυλάχθης καθαρὸς και ἀγνός καθ' ὅλον σου τὸν βίον και φρονεῖς ὅτι δύνασαι νά παρουσιασθῆς ἐνώπιον οὐρανοῦ τε και γῆς δαιμόνων τε και πνευμάτων! ψεύδεται. Ἄν δέ ἐκπληροῖς τοιοῦτοτρόπως τὰς ὁποίας ὤμοσας νά τηρῆς ἐντολάς, περιττὸν νά

ἀναφέρωμεν περὶ τῶν λοιπῶν. Παρουσίασα πρὸς τὸν οὐρανὸν τὰς ἰκεσίας, ἃς ἐνέπρησας πρὸ τοῦ βωμοῦ μου ὁ Ὑψίστος κύριος ἐνετείλατο εἰς πνευμά τι νὰ ἐπιβλέπη ἐνδελειχῶς τὰς πράξεις σου, τὰς ἀγαθὰς καὶ πονηράς, καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη οὐδὲ μίαν μόνην ἀρετὴν εὗρεν ἐν σοί, ἐπαξίαν νὰ ἀναγραφῇ ἐν τῷ βιβλίῳ σου. Ὄταν μονάζης, παραδεδωμένος εἰς τὰς σκέψεις σου, διορῶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου λογισμοὺς, μεσοῦς φιλαργυρίας, φθόνου, φιλαυτίας, ὑπερηφανίας, περιφρονησεως, φιλοδοξίας, μίσους καὶ ἀγνωμοσύνης πρὸς τοὺς εὐεργέτας καὶ φίλους σου· αὐτοὶ γεννῶνται καὶ βλαστάνουσιν ἐν τοιαύτῃ πλημμονῇ ἐν τοῖς ἐνδομήχοις τῆς καρδίας σου, ὥστε καταντῶσιν ἀκαταμέτρητοι· οἱ οὐρανῶνες ἤδη ἀνέγραψαν ἰκανὸν ἀριθμὸν ἐξ αὐτῶν, αἱ δὲ τιμωρίαί θέλουσι πολλαπλασιάζεσθαι ἡμέραι πλεόν ἐπὶ σέ. Διατί ἐπικαλεῖσαι εὐτυχίαν, ἀφοῦ δὲν δύνασαι νὰ διαφύγῃς τὰς συμφορὰς, αἵτινες σὲ ἐπαπειλοῦσι;

Συσχεθεῖς ὑπὸ τρόμου ὁ Ἰγκόγκ, προσέπεσε κατὰ γῆς καὶ ἔχουσε κρουνούς δακρύων, ἀνέραξε δὲ μετὰ στεναγμῶν: Κύριε, ἀφοῦ γινώσκεις τὰ ἀπόκρυφα, ἐγὼ σὲ ἀναγνωρίζω ὡς θεὸν εὐδόκησον, σὲ ἰκετεύω, νὰ μὲ σώσης:

— Φίλε, τῷ εἶπεν ὁ Τσιάγκ, σὺ μελετᾷς σὰ ἀρχαῖα βιβλία, γνωρίζεις τὰ καθήκοντά σου, ἡ δὲ φιλαγαθία σου ἐνεποίησε ἐκάστοτε ἀληθῆ ἀγαλλίασιν· ἂν ἀκούης ἐκφωνούμενον ἐνάρετόν τινα λόγον, αἰσθάνεσαι παραχρῆμα ἑαυτὸν ἐξεγειρόμενον εἰς ἀμίλλαν ἐπὶ τῇ θεᾷ ἀγαθοεργίας τινός σὺ σκιρτᾷς ὑπὸ χαρᾶς· ἀλλ' ὡς ὁ μὲν καὶ ἡ δὲ ἐκλίπουσιν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν ὠτων σου, πάραυτα τὰ λησιμονεῖς. Ἐπειδὴ ὁ νόμος δὲν ἐρριζοβόλησε βαθείως ἐν τῇ καρδίᾳ σου, αἱ ἀγαθαὶ ἀρχαὶ σου δὲν ἔχουσιν ἐδραϊκὰ βᾶσιν. Διὰ τοῦτο αἱ ἐνάρετοι λόγοι καὶ τὰ ἔργα ὅλου τοῦ βίου σου ἔσχον πάντοτε μόνον ματαιὰν ἐπίφασιν καὶ εὐπρόσωπον ἐξωτερικόν. Διέπραξάς ποτε ἐν μόνον ἔργον, ἐμφαίνον ἀληθῆ καὶ σταθερὰν ἀρετὴν; καὶ ὅμως ἐνὼ ἡ καρδία σου εἶνε πλήρης κακῶν διαλογισμῶν, αἵτινες πανταχόθεν σὲ δεσμεύουσι καὶ σὲ περιπολοῦσι, τολμᾷς νὰ ἐπικαλέσῃς παρὰ θεοῦ τὴν ἀνταμοιβήν, ἥτις εἰς μόνην τὴν ἀρετὴν ὀφείλεται! Σὺ ἁμαρτάνεις ἐκείνῳ, ὅστις ἀφοῦ ἔσπειρεν ἐν τῷ ἄγγρῳ τοῦ σκολύμου καὶ ἀκάνθας, περιέμεινεν ἔπειτα πλουσίαν συγκομιδὴν. Δὲν εἶνε αὕτη μεγίστη μωρία; Ὅπλισθητε εἰς τὸ μέλλον διὰ θάρρους καὶ ἀποσκοράκιον πάντα ἀκρατῆ διαλογισμόν, ὅστις ἤθελε παρουσιασθῆ ἐἰς τὸν νοῦν σου. Ἐγκολπώθητι ἰδέας ἀγνάς καὶ ἐνάρετους, στρέψον πᾶσάν σου προσπάθειαν εἰς τὴν ἐνάσκησιν τοῦ ἀγαθοῦ ἂν σοὶ παραστῆ εὐκαιρία νὰ διαπραξῇς ἀγαθὸν τι ἔργον, ἀναλογον πρὸς τὰς δυνάμεις σου, μετὰ σταθερᾶς καὶ ἀνεκδοιάστου καρδίας σπεύσον νὰ τὸ ἐπιτελέσῃς, μὴ συλλογιζόμενος ἂν ἦνε μέγα ἢ μικρὸν, εὐχερὲς ἢ δυσχερὲς, ἂν κερδήσῃς ἢ φημισθῇς. Ἄν δὲ προσέτι τὸ ἀγαθὸν τοῦτον ἔργον ἦνε ἀνώτερον τῶν δυνάμεών σου, καταβάλε ἐξίσου πᾶσαν προσπάθειαν, πάντα ζῆλον, ὅπως ἀποδείξῃς τοῦλάχιστον πρόθυμον, ἐλόψυχον τὴν πρόθεσιν νὰ τὸ ἐπιτελέσῃς. Τὸ πρῶτόν σου καθήκον εἶνε ἀνοχῆ ἀπεριόριστος· τὸ δὲ δευτέρον ἀνένδοτος ἐγκαρτέρησις. Μὴ ἀφῆ-

σῃς πρὸ πάντων νὰ σὲ καταλάβῃ ἡ χλιαρότης· μὴ πλανηθῇς. Ἀφοῦ ἐπὶ μακρὸν ἀκολουθήσῃς τὴν διαγωγὴν ταύτην, θὰ αἰσθανθῇς μετ' οὐ πολὺ μέγα ὄφελος. Σὺ προσνήχῃς πρὸς ἐμέ ἐν τῷ οἴκῳ σου μετὰ καρδίας καθαρᾶς καὶ εὐλαβοῦς, διὰ τοῦτο δὲ ἤλθον νὰ σὲ διδάξω τὰς διδασχὰς ταύτας. Ἄν προθυμοποιηθῇς νὰ τὰς βαλῃς ἐξ ὅλης καρδίας εἰς πρᾶξιν, θὰ ἐξευμενίσῃς ὑπὲρ σεαυτοῦ τὸν οὐρανὸν καὶ θὰ τὸν παρακινήσῃς νὰ μεταβάλῃ τὴν κατὰ σοῦ ἀπόφασιν.

Ταῦτα εἰπὼν διηυθύνθη εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς οἰκίας, ὁ δὲ Ἰγκόγκ ἔσπευσε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, ἀλλ' ἀφικόμενος παρὰ τὴν ἐστίαν, ὁ Τσιάγκ ἐγένετο ἄφαντος. Ἐνόησε τότε ὁ Ἰγκόγκ ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ ἐφέστιος θεός, ὁ ἐφορεύων τὰς τύχας τῶν ἀνθρώπων· ἔκαυσε πάραυτα θυμιάματα πρὸς τιμὴν του, καὶ τῷ ἡγιαρίστησε, προσπίπτων κατὰ γῆς.

Τὴν ἐπιούσαν, ἥτις ἦτο ἡ πρώτη τῆς σελήνης τοῦ ἔτους, ἀνέπεμψεν εὐχὰς καὶ ὑμολογίας πρὸς οὐρανὸν, μετεμελήθη ἐπὶ τοῖς παρελθούσιν ἀμαρτήμασί του καὶ ἤρησε νὰ ἐνασκῇ τὸ ἀγαθὸν μετὰ ἐκθύμου εὐκρινείας. Μετέβαλε τὸν τιμητικὸν τίτλον του καὶ προσέλαβε τὸν τοῦ Σεγκι-Οάο-τζίν, ἦτοι ὁ Ταόσε, ὁ ἔχων ἀγὰ τὰ φρονήματα, καὶ ἔγραψε τὸν ὄρκον νὰ ἀποδιώξῃ ἐκ τῆς διανοίας πάντα κακὸν διαλογισμόν. Τὴν πρώτην ἡμέραν τὸν προσέβαλαν μυριοὶ συγκεχυμένοι λογισμοί, ὅτε μὲν περιέπιπεν εἰς τὴν ἀμφιβολίαν, ὅτε δὲ εἰς τὴν ἀδιαφορίαν ἢ τὴν χλιαρότητα· ἄφνε νὰ διαρρέωσιν ἀνωφελεῖς αἱ ὕραι καὶ αἱ ἡμέραι καὶ ἐν βραχεῖ ἐπαγγέλλῃς εἰς τὴν ὑδὸν, ἢν εἶγε καταλίπει. Προσέπεσεν ἐπὶ τέλους πρὸ τοῦ βωμοῦ τοῦ μεγάλου θεοῦ Κοναν-ιν, ὃν ἐλάτρευεν οἶκος, χύνων δὲ αἱματηρὰ δάκρυα: Ὁμνῶ, εἶπεν, ὅτι ὁ μόνος μου πόθος εἶνε νὰ μὴ συλλάβω πλεόν ἢ ἀγαθὰς ἰδέας, νὰ διαφυλαχθῶ ἀγνός καὶ ἀκέραιος καὶ νὰ καταβάλω ἅπασας τὰς ψυχικὰς μου δυνάμεις, ὅπως τελειοποιηθῶ ἡμέραι πλειότερον ἂν παρεκκλίνω τῆς ὁδοῦ ταύτης κατὰ μίαν μόνην κερσίαν, στέργω νὰ κρημισθῶ διὰ παντός εἰς τὰ τάρταρα τοῦ ᾄδου. Καθ' ἑκάστην ἐξεγειρόμενος λίαν πρωὶ, ἐξεφώνει ἐκατοντάκις μετ' εὐκρινεῶς συντετριμμένης καρδίας τὸ ἱερὸν ὄνομα τοῦ Ταόσε, Ταπέη, ὅπως τύχῃ τῆς θεῆς ἀντιλήψεις· τοῦ λοιποῦ ἐξήταξε τοὺς διαλογισμοὺς, τοὺς λόγους καὶ τὰ ἔργα του, ὡς ἂν εἶχεν ἀδιαλείπτως παραστατήν παρὰ τὸ πλευρόν του πνευμά τι· οὐδ' ἐπέτρεπεν εἰς ἑαυτὸν τὴν ἐλαχίστην παρεκτροπὴν. Ὅψι ποτε τῷ παρουσιαζέτο πρᾶγμα τι, ἐπωφελές εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἢ εἰς τὰ ζῷα, δὲν περιέμενε νὰ ἐξετάσῃ ἂν ἦτο μέγα ἢ μικρὸν, ἂν ἦτο ἐλεύθερος ἢ ἐπηρεαζόμενος, ἢ ἂν εἶχε, ἢ μὴ, τὰ ἀναγκαῖα πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ μέσα. Τὸ ἀνελάμβανε πάραυτα μετὰ χαρᾶς, ἐξισουμένος τῷ ἐνθουσιασμῷ καὶ δὲν παρητέτο αὐτοῦ, ἂν μὴ πρῶτον ἤθελεν ἐπιτύχει πληρῆστατα τὸ σκοπούμενον. Εἰργάζετο τὸ ἀγαθὸν, ὡσάντις τῷ παρουσιαζέτο ἡ εὐκαιρία καὶ ἰδαψίλευε μακρὰν καὶ ἐν τῷ κρυπτῷ τὰς ἀγαθοεργίας του· ἐξεπλήρου πιστῶς τὰ καθήκοντά του καὶ ἐπεδίδοτο εἰς τὴν μελέτην μετὰ ζήλου ἀκαμάτου ἐνήσκει τὴν ταπεινοφροσύνην, ὑπέμενε τὰς ὕβρεις καὶ κατεγίνετο πάση δυνάμει νὰ

φέρῃ εἰς τὴν εὐθείαν τοὺς ὅποιους συνήντα ἀνθρώπους. Ἐν τοσαύταις ἀγαθαῖς πράξεσι δὲν ἐξήρκουν ἡμέραι ὀλίκληροι. Τὴν τελευταίαν ἐκάστου μηνὸς ἀβραίζων τὸ ποσὸν ἀπάντων τῶν ἔργων καὶ λόγων τῶν παρελθουσῶν τριάκοντα ἡμερῶν, τὸ ἐνεγράφεον ἐπὶ κίτρινοῦ τινος χάρτου, ὅπερ ἔκαθε πρὸ τοῦ ἐφεστίου θεοῦ. Ὁ Ἰγκόγκ ἐτελειοποιήθη τάχιστα εἰς τὴν ἐνάσκησιν ἀπασῶν τῶν ἀρετῶν ὅπουδῆποτε καὶ ἂν ἐπορεύετο, τὰ βήματά του συνοδεύοντο ὑπὸ μυρίων ἀγαθοεργιῶν· ἂν ἔμενεν ἄργος οὐδὲ εἰς πονηρὸς διαλογισμὸς διετάραττε τὴν ἀγνωστὰ τῆς ψυχῆς του· ἐν τούτῳ δὲ ἐνεκαρτέρησεν ἐπὶ τρία ἔτη.

Ἐπιστὰς εἰς τὸ πεντηκστὸν τῆς ἡλικίας του ἔτος (κατὰ τὸν δευτέρον ἐνιαυτὸν τῆς βασιλείας τοῦ Τσιουαγ-τί), ὁ Τσιαν-κιγκ-λίν, διατελὼν πρωθυπουργὸς τοῦ κράτους, ἀφοῦ διεξήγαγε τὰς ἐξετάσεις τῶν σε-σε (διδασκτόρων), ἐζήτησε διδάσκαλον πρὸς ἐκπαίδευσιν τοῦ υἱοῦ του. Ὅσους καὶ ἂν συνειβουλεύθη, ἅπαντες μὲν φωνῆ τῷ συνέστησαν τὸν Ἰγκόγκ. Ὁ ὑπουργὸς ὑπήγεν αὐτοπροσώπως νὰ τὸν προσκαλέσῃ καὶ τὸν ὠδήγησε πανοικί εἰς τὴν πρωτεύουσιν. Ὁ Τσιάγκ τρέφον μεγίστην ὑπόληψιν πρὸς τὰς ἀρετὰς τοῦ Ἰγκόγκ, κατέβλε δὲ τὴν ἐπιρροήν, ὅπως τὸν εἰσαγάγῃ εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν ἐκπαιδευτήριον.

Κατὰ τὸ ἔτος πγκ-σεῖ (1576) παρουσιασθεὶς εἰς τὸν διαγωνισμόν, ἔτυχε τοῦ βαθμοῦ τοῦ προλύτου· τὸ δὲ ἐπιόν ἔτος προήχθη εἰς τὸν τοῦ διδάκτορος.

Πορευθεὶς ἡμέραν τινὰ νὰ ἐπισκερθῇ εἰς οὐχὸν τινα ὀνόματι Ἰαν-κόγκ, αὐτὸς τῷ ἐπαρουσίασε πέντε παιδιὰ, ἅτινα εἶχεν ἀγοράσῃ ἐν διαφόροις χωραῖς τοῦ κράτους, ὅπως τῷ χρησιμεύσωσιν ὡς παραμύθιον τῶν γηρατειῶν του. Ἐν αὐτοῖς ἦτο νεανίσκος τις δεκαεξαετής, ἐν ᾧ ὁ Ἰγκόγκ ἐνόμισεν ὅτι ἀναγνωρίζει τοὺς χαρακτῆρας τοῦ ἰδίου προσώπου καὶ τὸν ἠρώτησεν ἐκ τίνος τόπου ἦτο: Ἀπὸ τίνος τόπου τοῦ Κγκ-κεόν (ἀπῆνησεν ὁ νεανίσκος) κατὰ τὴν παιδικὴν μου ἡλικίαν ἐπέβην ἀπερισκέπτως πλοῖου σιταγωγῶν μελλοντος νὰ ἀποπλεύσῃ· ἐνθυμούμαι εἰσέτι, καίτοι ἀρίστως τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας μου καὶ τοῦ χωρίου, ἐν ᾧ ἐγεννήθη. — Ὁ Ἰγκόγκ ἐκπλαγείς καὶ συγκινηθεὶς εἰς τοὺς λόγους τούτους, τὸν παρεκάλεσε νὰ ἀποκαλύψῃ τὸν ἀριστερόν του πόδα, καὶ ἰδὼν ἐν αὐτῷ τὰς δύο μελανωποὺς κηλίδας, ἀνέραξε μεγαλοφώνως: Σὺ εἶσαι ὁ υἱός μου. Ὁ Ἰγκόγκ συνεμερίσθη τὴν ἐκπληξίν καὶ τὴν χαρὰν τοῦ πατρὸς καὶ τῷ ἀπέδωκε τὸ τέκνον του, ὅπερ τὸν συνοδεύσεν εἰς τὴν οἰκίαν. Ἐσπευσεν ὁ Ἰγκόγκ νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν γυναῖκά σου περὶ τοῦ τόσου αἰσίου συμβάντος· αὕτη ἐνηκαλίσθη τὸ τέκνον της, χύνουσα δάκρυα χαρᾶς καὶ θλίψεως· τὸ τέκνον, κλαίον καὶ αὐτὸ, ἐθλίψεν εἰς τὰς χεῖρας τὸ πρόσωπον τῆς μητρὸς του καὶ διὰ τῆς γλώσσης ἐλειξε τοὺς τετυφλωμένους ὀφθαλμούς της, ὥστε αὕτη ἐν ἀκαρεὶ ἀνέβλεψεν. — Ὁ Ἰγκόγκ δακρύων, ἀφῆκεν ἐλευθέρην τὴν ἔχουσιν τῆς χαρᾶς του. Παρητήθη τότε παντός ὑπουργήματος καὶ ἀποχαιρέτισας τὸν Τσιάγκ, ἐπανέκμψεν εἰς τὴν

πατρίδα του. Ὁ Τσιάγκ θαυμάζων τὴν ἀρετὴν του, δὲν τὸν ἀφῆκε νὰ ἀναχωρήσῃ, πρὶν ἢ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ δεχθῇ πολυτελῆ δῶρα. Ἀφίχθέντων εἰς τὴν πατρίδα των, ὁ Ἰγκόγκ ἐξηκολούθησε νὰ πράττῃ τὸ ἀγαθὸν μετὰ νέου ζήλου· ὁ υἱός του νυμφευθεὶς, ἔσχεν ἐπτά τέκνα, ἅτινα ὁ πάππος ἀνέθρεψε καὶ ἅτινα ἐκκληρονομήσαν τὴν σοφίαν καὶ τὴν φήμην αὐτοῦ. Ὁ Ἰγκόγκ συνέταξε βιβλίον, ἐν ᾧ διηγῆθη τὴν ἱστορίαν τοῦ τοῦ βίου του πρὶν καὶ μετὰ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ μετανοῶν καὶ τὴν ἐδίδαξεν εἰς τοὺς ἐγγόνους του. Διεβίωσεν ὀγδοήκοντα καὶ τέσσαρα ἔτη, καὶ ἅπαντες ἐθεώρησαν τὰ μακρὰ ἐκεῖνα γηρατεῖα ὡς ἀνταμοιβὴν τῶν ἐνάρετων ἔργων του, ἅτινα εἶχον μεταβάλῃ ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν ἀπόφασιν τοῦ οὐρανοῦ.

Ἐν Ζακύνθῳ.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Σ. ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΣ.

Σημ. Δ. «*Ἀπόλλωνος*». Δημοσιεύοντες τὴν ἀνωτέρω παράδοσιν γνωρίζομεν μετὰ βαθύτατης θλίψεως τοῖς ἀναγνώσται τοῦ «*Ἀπόλλωνος*» ὅτι ὁ συγγραφεὺς ταύτης καὶ τακτικὸς ἡμῶν συνεργάτης ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν πρὸ τίνος ἐν Ζακύνθῳ.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Πάνθεον ἐξόχων νόων καὶ τρία ποιήματα ἐκ τῆς πρωτοτύπου λυρικῆς συλλογῆς «*Ἄετοῦ πτήσις καὶ βλέμματα*», ὑπὸ Φιλίππου Α. Οἰκονομίδου Δ. τῆς φιλοσοφίας, μέλους τῆς Βιενναίας ἀνθρωπολ. Ἐταιρίας κλπ. ἐξ Ἄθηνων.

Ἐκ τῶν δύο τούτων τευχιδίων, ἅτινα πρόκειται ἡμῖν πρὸς ἐξέτασιν, τὸ μὲν πρῶτον «*Πάνθεον τῶν ἐξόχων νόων*» εἶναι συλλογὴ ἐπιγραμμάτων, ἐξ ὧν τὰ πλείστα ἔξια λόγου, τὸ δὲ δευτέρον, *τρία ποιήματα ἐξ ἀνεκδότου λυρικῆς συλλογῆς «Ἄετοῦ πτήσις καὶ βλέμματα»*, εἶναι τὸ μᾶλλον προσελκύσαν τὴν ἡμετέραν προσοχὴν, ὡς περιέχον τρία γερμανιστὶ τὸ πρῶτον γραφέντα ποιήματα καὶ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ εἰς τὴν ἑλληνικὴν μετενεχθέντα. Τὰ τρία ταῦτα ποιήματα φέρουσι τὸν τίτλον *Die ballade von Teufel* ἦτοι ἡ ὠδὴ τοῦ Δικτύου, *der aergste Streich Satans* ἦτοι τὸ χεῖριστον τοῦ Σατανᾶ κατῳρωμα (ἀπόσπασμα) καὶ *an Hegel* ἦτοι εἰς τὸν Ἐγελον. Ἐκ τῶν τριῶν τούτων ποιημάτων, εἰς ἅπταιστον γερμανικὴν γεγραμμένων γλώσσαν, τὰ δύο πρῶτα φαίνονται ἐμπνευσθέντα ὑπὸ τοῦ φαστείου κόσμου, ὃν ἡ κ. Οἰκονομίδης μύστις τῆς γερμανικῆς φιλολογίας, κάλλιστα φαίνεται γνωρίζων, τὸ δὲ τρίτον, προῖον βαθείας φιλοσοφικῆς μελέτης, καὶ ἀπαγγεληθὲν ἐνώπιον τῆς φιλοσοφικῆς Ἐταιρίας ἐν Βερολίνῳ, εἶναι καθ' ἡμᾶς τὸ ἄριστον πάντων τῶν ποιημάτων του ὅσα ἀνέγνωμεν μέχρι τούδε. Ἄλλ' ἐξαιρῶντες τὴν ἀξίαν τοῦ εἰς Ἐγελον ποιήματος οὐδόλωρ νοοῦμεν νὰ ὑποτιμῶμεν τὰ δύο πρῶτα. Ἀλλὰ τὸ ποίημα τοῦτο φέρον ἴδιον τῆς πρωτοτύπου σφραγίδα μετηνέχθη ζωηρότερον καὶ πιστότερον εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἢ τὰ ἄλλα δύο, ἅτινα δέον τις νὰ ἀναγνώσῃ μόνον ἐν τῇ γερμανικῇ, ὅπως δυναθῇ δειόντως νὰ τὰ ἐκτιμῆσῃ.

Σχόντες λοιπόν τὴν εὐτυχίαν νάναγνώσωμεν τὰ ποιήματα ταῦτα ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ἀπονέμομεν τοὺς δικαίους καὶ ἀμερίστους ἡμῶν ἐπαίνους εἰς τὸν κ. Οἰκονομίδην, ὅστις ἠδυνήθη εὐμόλπως νὰ τονίσῃ τὴν ἑλληνικὴν του λύραν ἐν τῇ χώρᾳ μάλιστα τῶν αὐστηρῶν τευτόνων,

Παραθέτομεν τεμάχιον ἐκ τοῦ εἰς Ἐγγελον ποιήματος ὅπως δυνήθη τις νὰ κρίνῃ ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα.

Φιλόσοφε ὕψιμου! ὃ εἰσδύσας
εἰς τᾶδυτον τὸ φιλοσοφικόν,
ὃ ἀληθείας φῶς ἐπιζητήσας,
Δαιμόνιον δεινὸν γερμανικόν.

Σκοπὸν προέθου ὕψιστον σορίας,
εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ τῷ ἰδανικόν
τὸ δόγμα τῆς τοῦ Ἰησοῦ θρησκείας,
ὕψῳ νὰ καταστήσῃς γενικόν.

Οὐδὲλως δ' ἐπὶ τούτῳ ἐπιτόθῃς
ἀγῶνας, πόνους καὶ θακρῶν ροῦν.
Ἄρου νὰ ἔδῃς φλογερῶς ἠγχιήτης
τὸ γένος τῶν βνητῶν εὐημεροῦν.

ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ

Αἱ αἰφνίδιοι μεταβολαὶ τῆς θερμοκρασίας τοῦ ἀέρος, ὅς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ χειμῶνος ὑφίσταμεθα, ἐπαυξάνουσι κατὰ πολὺ τοὺς κατάρρους καὶ τὰς βρογχίτιδας. Πανταχοῦ ἀκούομεν νὰ βήχῃσιν εἰς τὰ θέατρα, τὰς συναυλίας, καὶ εἰς τὰς μᾶλλον θαμιζόμενας αἰθούσας. Ὡς ἐκ τούτου ἡ βήχῃ, ἡ ἀναπόσπαστος αὕτη σύντροφος τῶν βρογχίτιδων, κατέστη ἀντικείμενον μερίμνης τῶν τε φυσιολόγων καὶ ἰατρῶν.

Καίτοι ἡ παθογένεια τῆς βηχῆς δὲν ἐφωτίσθη εἰσέτι ἀποπολύτως, δυνάμεθα ὅμως νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι εἰς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων τὸ αἷτιον αὐτῆς ὀφείλεται εἰς παθολογικὴν τινα διέγερσιν τῶν ἀκροτελευτείων πλεγμάτων τοῦ πνευμογαστρικοῦ νεύρου.

Παραλείποντες πᾶσαν περιγραφὴν περὶ τῶν διαφόρων θεωριῶν τῆς βηχῆς, ἀρκούμεθα μόνον νὰ ὑπομνήσωμεν τοῖς ἀναγνώσταις ὅτι τὸ νευρικὸν τοῦτο φαινόμενον ἀποβαίνει λίαν ἐπίπονον διὰ τοὺς πάσχοντας, καὶ ὅτι δυσκόλως ἐνίοτε δυνάμεθα νὰ καταπολεμήσωμεν αὐτό. Δι' ὃ δὲν ἐκπληττόμεθα ἀπέναντι τῶν πολυκρίθμων καὶ ποικίλων φαρμάκων ἅτινα ἐγκωμιάσθησαν μέχρι τῆς σήμερον κατὰ τῆς βηχῆς, καὶ ὧν τὰ ἀποτελέσματα σπανιότατα δυστυχῶς ἀπέβησαν εὐχάριστα.

Καὶ ὅμως οἱ πρακτικοὶ ἰατροὶ δὲν ἀπεθαρρύνθησαν εἰσέτι πειραματιζόμενοι. Εὐτυχεῖς δὲ λογιζόμεθα σήμερον ἀναικονοῦντες μέθοδον τινα ἀπλήν καὶ εὐχερῆ πρὸς καταπαυσιν τῆς βηχῆς.

Θέτοντες ἐντὸς κάψης ἐκ πορσελλάνης 50—60 γραμμάρια γλυκερίνης, θερμαίνομεν εἴτα διὰ λυχνίας οἰνοπνεύματος. Πάραυτα ἐκλύεται μεγάλη ποσότης ἀτμῶν. Τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ ἀτμισμού, ὡς ἐκ τῶν νεωτάτων πειραμάτων ἐξάγεται εἶναι λίαν ὠφέλιμον εἰς τὴν βήχα τὴν συμπαραμαρτοῦσαν εἰς τὰς βρογχίτιδας, καὶ μάλιστα εἰς τὴν τῆς πνευμονικῆς φυματιώσεως. Μέγας ἀριθμὸς πασχόντων ἀπῆλυσεν διὰ τοῦ μέσου τούτου σπουδαίαν ἀνακούφισιν.

Ἐπιπροσθέτομεν εἰσέτι ἐνταῦθα ὅτι, μεταχειριζόμενοι κατὰ τὴν μνημονευθεῖσαν μέθοδον ἀντὶ τῆς ἀπλῆς τῆς φαινικωμένης γλυκερίνης (glycérine phéniquée), ἀπολαμβάνομεν οὕτω ἀτμούς ἀντισηπτικούς, συνισταμένους ἰδίᾳ τὴν σήμερον ἐν τῇ θεραπείᾳ τοῦ κοκκύτου, καὶ πρὸ πάντων τῆς ὑμεναγίου λαρυγγίτιδος (croup).

Ἐπειδὴ δὲ ἡ τελευταία αὕτη νόσος ποιεῖ πολυκρίθμα θύματα, τὰ δὲ πλείστα τῶν φαρμάκων ἀποβαίνουσιν ἀνίσχυρα πρὸς ἀναστολὴν ταύτης, νομίζομεν ὅτι οἱ διὰ φαινικωμένης γλυκερίνης ἀτμοὶ ἐπὶ δραστηριότητος μεγάλης εἰσὶν ὠφελιμώτατοι, καθὼς μάλιστα τὸ θεραπευτικὸν τοῦτο μέσον πᾶς τις δύναται νὰ ἐκτελέσῃ εὐχερέστατα. Δρ. Δ.

ΠΟΙΗΣΙΣ

ΤΩΝ ΤΡΑΓΟΥΔ'ΩΝ Η ΔΥΝΑΜΙ

Τὰ τραγούδια ὅπου ἀκούμε μὲ ἀλάλητη χαρὰ.
Τῇ ζωῇ μας στεφανόουν ἴσ' ἄν Μαγιάπριλοι ἄνθοι,
Μᾶς εὐφραίνουσι, μᾶς μαγεύουσι καὶ μὲ ἀερόπλεκτα φτερά,
Σ' ἄλλον κόσμον μᾶς ὑψόουν—ὃ Θεοστάλακτοι παλμοὶ!
Ἐκεῖ, τῆς γῆς τὰ βάσανα, ἐκεῖ οἱ στεναγμοὶ μας
Παρηγορῶν καὶ βάλσαμο, νεωρότιστη ἀχτίδα
Λαθαίνουσι, ἅγιον βῆρτισμα, ποῦ ἀγνίζει ταῖς καρδίαις μας.
Ἄγγελομόρρους σνοχασμούς, ἀθάνατην ἐλπίδα
Κι' ὅταν ποτὲ ἀνάμεσα ἴσ' ἄν βότανα τοῦ κόσμου,
Τὸ χαμόγελο τῆς αὐγῆς τοῦ ἡλίου κἀνὸν χάρει
Ἄρῃσιν, μονοστῆναχτο, δευτὸ κἀνὸν ῥόδο!
Αὐτὸ τὸ ἄνθος τὸ δευτὸ ποῦ ἵν' ἰστέται νὰ ζῆσιν,
Στὸν κόρρον σας τὸν μυστικόν, τὸν ἀγιασμένο κόρρον,
Ὅταν μὲ ἀγάπη Μητρικὴ τὸ βάλετε ν' ἄν ἴσιν,
Βαθεῖα ριζῶναι, ἀνδριεύεται, πνοή, ζωὴ λαβαίνει
Κ' ἐκεῖ ποῦ ῥόδο μοναχὸ ἐβλέπαμε ἴσ' ἄν κάμπο
Ῥόδα πολλὰ, πολλὰ κλαρὰ, σκεπάζουσι τὸν τόπο...
Τραγούδια! σῆς τὸν πόνο μας μὲ μυστικὴ ἀγάπη
Σὲ κούνια ἀνθοστόλιστη γλυκὰ ἀποκοιμᾶτε,
Ἵψόνετε κι' ἀγιάζετε τὰ κοσμικὰ καὶ πάθη,
Κι' ἀπὸ τῆ σπῖθα τῆ ρωχῆ φλόγα χαρᾶς σκορπάτε

Α. Ι. Σ.

Ἐν Λουδίῳ τῇ 1 Ἰουλίου 1884.

Σ' ΕΜΕ.

Δὲν θὰ περάσῃ ἀγάπη μου πόλιν καιρὸς ἀκόμα
Νὰ ἐξημερώσῃ καὶ γιὰ μᾶς χαρούμενη ἡμέρα,
Νὰ φύγω μ' ἀπ' τῆς γῆς αὐτῆς τῆ λάσπη καὶ τὸ χῶμα,
Καὶ νὰ πετάξωμε ἴσ' ἄν ἐλευθέρω ἀέρα
Ἄερα ποῦ στερεθῆκα ὁ δόλιος τόσος χρόνιος
Καὶ μ' ἐπίγειε τῆς συμφορᾶς ἡ μαύρη καταπόρνια

Ἐκεῖ ὁ Θεὸς καὶ γαταμάς... ἔχει ὁ Θεὸς ἐκεῖνος
Ποῦ δίνει φῶς ε' τὰ στέρια του, καὶ λάμπη ε' τὸ φεγγάρι
Θ' ἀνίσῃ πάσι δροσερὸς τῆς μέτης μας ὁ κρίνος
Καὶ θὸ μᾶς δόση λεβεντιὰ, τὴν πρώτη μας τῆ χαρῆ
Νὰ πάμε ε' τὰ λημέρια μας ε' τῆς ἀψηλαπῆς βροχούλας,
Καὶ ε' τῆς Πεντέλης ε' τοῦ Τρελλοῦ τῆς δροσεραῖς βροσούλας!

Ν' ἀκούσωμε ἴσ' τῆς βρακτικῆς νὰ τραγουδοῦν τ' ἀηδῶνια
Μὲ τοῦ Μαγιάπριλου γλυκὰ τὸ μυρωμέν' ἀγέρι
Καὶ βίχωντας ἴσ' ἄν ἡλιόσιν τὰ περασμένα χρόνια
Νὰ ἐπιστάσωμε βεβαίᾳ κι' ἀνεύχιστα ε' τῆ φτέρη
Σὲ στρώμ' ἀπὸ μυρτόκλαρα κι' ἀρράτη πρασινοῦδα
Κ' ἐκεῖ νὰ λησμονήσωμε τὴν τόση φαρμακάδα

Τεῖπα; νὰ λησμονήσωμε, ἄχ δὲν ἴσ' ἄν γίνῃ
Ποτὲ γὰρ νὰ λησμονηθοῦν τόσοι καιροὶ καὶ πόνοι!...
Στάχτη κι' ἄν γίνῃ ἡ καρδιά ἡ εὐλόγητος δὲν σθῆναι
Κι' οὕτω τοῦ νεκροκατυλιζοῦ τὸ λάδι βλασμάτωσι
Πληγὴ βαθιὰ κατάκαρδη, ποῦχε, βουδὸ τὸν πόνο
Καὶ μόνον ὁ Θεὸς ε' μ' ἴσ' ἄν νὰ βαλσαμώσῃ μόνον

Δὲν θὰ περάσῃ ἀγάπη μου πόλιν καιρὸς ἀκόμα
Νὰ ἐξημερώσῃ καὶ γιὰ μᾶς χαρούμενη ἡμέρα,
Νὰ φύγω μ' ἀπ' τῆς γῆς αὐτῆς τῆ λάσπη καὶ τὸ χῶμα,
Καὶ νὰ πετάξωμε ἴσ' ἄν ἐλευθέρω ἀέρα
Σὴν καρδιά μου πλὰ μὴ κλαῖς, δὲν πρέπει νὰ λυπᾶσαι,
Τὰ περασμένα πέρασαν, καὶ πλεῖο μὴ τὰ θυμᾶσαι!

Ἀπὸ τοῦ βράχου τῆς Φρεατίας, 2 Ἰουλίου 1886.